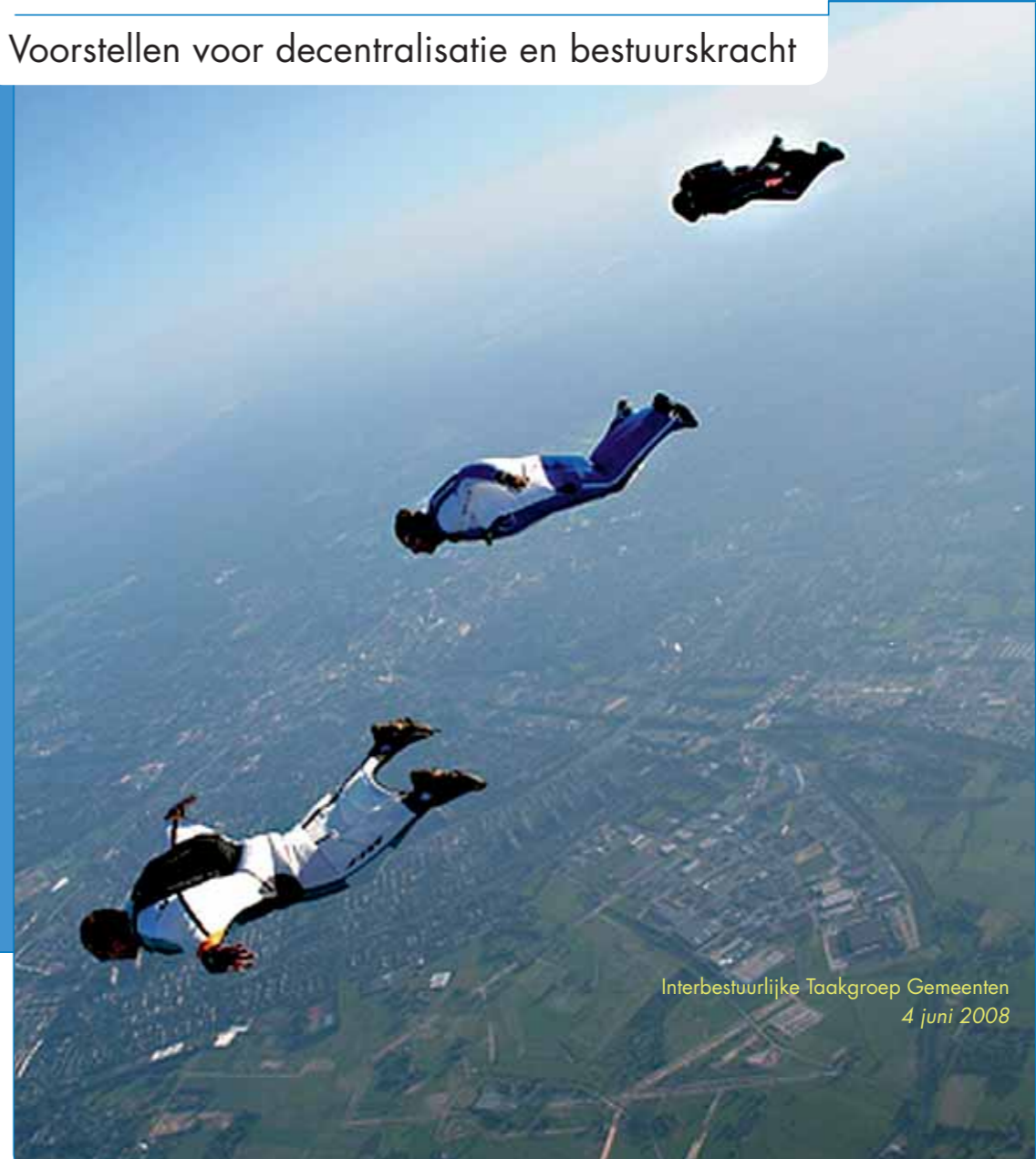

Vertrouwen en verantwoord

Voorstellen voor decentralisatie en bestuurskracht

Vertrouwen en verantwoord

Voorstellen voor decentralisatie en bestuurskracht

Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten

4 juni 2008

Taakgroep Gemeenten

Aan:	Datum 4 juni 2008
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw dr. G. ter Horst	Aantal bijlagen 1
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw drs. A.Th. B. Bijleveld-Schouten	Postadres secretariaat Ministerie van BZK t.a.v. Taakgroep Gemeenten H530 Postbus 20011 2500 EA Den Haag Taakgroepgemeenten@minbzk.nl
De voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Mevrouw A. Jorritsma-Lebbink	Internetlinks www.minbzk.nl/taakgroepgemeenten www.vng.nl
Onderwerp Aanbieding rapport 'Vertrouwen en verantwoorden'	

De Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten is eind november 2007 ingesteld. Met het aanbieden van dit rapport 'Vertrouwen en verantwoorden, voorstellen voor decentralisatie en bestuurskracht', voldoet de Taakgroep aan haar opdracht.

De Taakgroep heeft gewerkt in een periode dat het vertrouwen tussen rijk en gemeenten is gegroeid. De leden hebben ervaren dat bestuurders en ambtenaren van verschillende overheden oprecht zoeken naar de wijze waarop zij gezamenlijk de beste prestaties kunnen leveren. Tegen die achtergrond is de Taakgroep pragmatisch tewerk gegaan. Onze gedecentraliseerde eenheidsstaat biedt immers de ruimte om dynamisch in te spelen op de vragen die burgers en samenleving bij de overheid neerleggen.

De Taakgroep is van mening dat de gemeente voor inwoners van dit land de meest nabije overheid is. Zij geeft daarmee de overheid als geheel ook letterlijk een gezicht. Gemeenten moeten dan ook het verbeteren van de kwaliteit van samenleven van hun inwoners tot hun eerste zorg rekenen. En het rijk moet hen daarvoor de ruimte geven. Gemeenten willen en kunnen meer dan nu. Verder decentraliseren ligt voor de hand. De Taakgroep heeft van gemeenten indringend meegekregen dat de urgentie het grootst is op de terreinen jeugd, maatschappelijke ondersteuning, stedelijk beleid en participatie. Op die terreinen is in dit rapport de weg naar een sterkere gemeentelijke rol geschetst.

De Taakgroep heeft vanaf het begin een smal pad bewandeld tussen de beperkingen die het kabinet aan de opdracht had verbonden en de prioriteiten en behoeften die vele gemeenten uitspraken. De Taakgroep heeft gemeend niet te kunnen voorbijgaan aan die indringende maatschappelijke vragen. De realiteit is echter dat decentralisaties veel van gemeenten vragen. Een gefaseerde aanpak van verdere decentralisatie is daarom gewenst. Het is de kunst om de goede weg te vinden naar de hier voorgestelde veranderingen die voor alle partijen begaanbaar is.

De Taakgroep is van mening dat gemeenten veel aankunnen, maar niet alle gemeenten zijn gelijk of kunnen evenveel. Tegelijkertijd is het goed taken ten principale bij alle gemeenten neer te leggen zodat voor inwoners helder is en blijft waarvoor zij bij hun gemeente terecht kunnen. Differentiatie is te vinden in de wijze waarop gemeenten deze taken uitvoeren: alleen, samen met andere gemeenten en in samenwerking met rijk en provincies.

Taakgroep Gemeenten

De Taakgroep acht het noodzakelijk dat gemeenten veel meer informatie geven en openbaarheid betrachten over de door hen geleverde prestaties. Elke gemeente is het aan haar inwoners, gemeenteraad en lokale partners verplicht om mee te doen aan www.waarstaatjegemeente.nl. Wanneer de gemeenten zelf een sluitend horizontaal kwaliteitssysteem organiseren, kan het rijk veel verticale sturing en controle loslaten.

Dat is de boodschap die in de titel van het rapport ligt besloten en de afspraak die gemeenten en rijk moeten maken. De Taakgroep vertrouwt erop dat rijk en gemeenten in de uitwerking van dit alles gezamenlijk optrekken. Een interbestuurlijke taakgroep zou geen uitzondering, maar regel moeten zijn. Het zou goed zijn (de)centralisatie als permanente innovatie van de overheid te zien en in elke nieuwe regeerperiode daarvoor een geëigend gremium in te richten. Deze rapportage is tegen die achtergrond te zien als een eerste stap.

mr. E.M. d'Hondt
Voorzitter Taakgroep Gemeenten

Inhoud

Aanbiedingsbrief	3
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding en context	7
1.2 Opdracht aan de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten	8
1.3 Leeswijzer	9
2. Gemeenten: het gezicht van de overheid	11
2.1 Grote maatschappelijke opgaven	11
2.2 De gemeente in relatie tot haar gemeenschappen	12
2.3 De gemeente in relatie tot provincies en het rijk	13
2.4 Verantwoordelijkheid dragen en verantwoording afleggen	15
2.5 Kortom	16
3. Decentralisatie voor betere maatschappelijke resultaten	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Stedelijke ontwikkeling	18
3.3 Maatschappelijke ondersteuning	21
3.4 Jeugd	23
3.5 Participatie	24
3.6 Overige onderwerpen	26
4. Toerusting van gemeenten	29
4.1 Inleiding	29
4.2 Werken aan bestuurskracht	30
4.3 Dezelfde uitdaging voor alle gemeenten	32
4.4 Ruimte om te experimenteren	33
4.5 Intergemeentelijke samenwerking	34
4.6 Herindeling alleen met draagvlak	35
4.7 Generiek toezicht als sluitstuk	36
4.8 Kortom	37

5. Werkprogramma	39
5.1 Voorwaarden en vormgeving decentralisaties	39
5.2 Samen aan de slag!	40
5.3 Uitvoering van de decentralisatievoorstellen	41
5.4 Instrumenten voor toerusting van gemeenten	42
Bijlagen	45
Bijlage I: Geraadpleegde literatuur	47
Bijlage II: Instellingsbesluit Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten	49
Bijlage III: Samenstelling Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten	55
Bijlage IV: Stand van zaken decentralisatieafspraken Bestuursakkoord	57
Bijlage V: Verantwoording en werkwijze	63
Colofon	69

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en context

De afgelopen jaren is volop gedebatteerd en nagedacht over de taakverdeling tussen de overheden in het algemeen en de verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur in het bijzonder. Er is sprake van een bovengemiddelde aandacht voor gemeentelijke taken en de rol van de lokale overheid. Een aantal publicaties springt eruit.

In het voorjaar van 2005 presenteerde de VNG-Commissie Gemeentelijke Dienstverlening (Commissie-Jorritsma) haar rapport *Publieke dienstverlening, professionele gemeenten*. Dat rapport stelt dat in 2015 gemeenten de poort tot alle publieke dienstverlening moeten zijn. Daarvoor ontwikkelen zij een gezamenlijk servicecenter. Bovendien toetsen zij hun dienstverlening tegen die tijd aan kwaliteitsnormen.¹ Een jaar later verbreedde de Commissie Toekomst Lokaal Bestuur (Commissie-Bovens) het debat over gemeenten door te pleiten voor een revival van gemeenten. De lokale overheid moet verbindingen aangaan met maatschappelijke organisaties en ondernemingen, bouwen aan gemeenschappen en innoveren, aldus *Wil tot verschil*.² Daarvoor heeft de gemeente beleidsruimte, bevoegdheden en middelen nodig. De VNG-Commissie Gemeentewet en Grondwet (Commissie-Van Aartsen) werkte die gedachte verder uit in *De eerste overheid*. Dit rapport pleit voor een kanteling van de staat: wat lokaal kan moet lokaal. Daarvoor zouden meer taken moeten worden gedecentraliseerd naar gemeenten.³

Uit deze rapporten spreekt een toenemend zelfvertrouwen van gemeenten. Dat heeft aanvankelijk mede enige spanning tussen de overheden veroorzaakt. Het vorige kabinet en de decentrale overheden legden daarom enkele afspraken vast over hoe de overheden met elkaar dienden om te gaan. De zogenaamde Code Interbestuurlijke Verhoudingen noemt als belangrijke omgangsvorm dat 'decentrale overheden zo veel mogelijk beleidsvrijheid (hebben) in bestuurlijke en financiële zin.' Daarnaast wordt 'beleid vooraf getoetst op uitvoerbaarheid' en 'informerende overheden elkaar over nieuwe beleidsvoornemens die een andere overheid raken'.⁴

¹ Commissie Gemeentelijke Dienstverlening: *Publieke dienstverlening, professionele gemeenten*. Juni 2005.

² Commissie Toekomst Lokaal Bestuur: *Wil tot verschil*. Gemeenten in 2015. Juni 2006.

³ Commissie Gemeentewet en Grondwet: *De eerste overheid*. Juni 2007.

⁴ Code Interbestuurlijke Verhoudingen, Januari 2005. Op. cit. pag. 11

Het huidige kabinet heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontspanning van de verhoudingen. Het coalitieakkoord tussen de huidige regeringsfracties kondigt decentralisatie van taken en bevoegdheden aan met als doel om de zelfstandige positie van gemeenten (en provincies) verder te versterken.⁵ Daarnaast pleit het voor vermindering van bestuurlijke drukte door maximaal twee overheidslagen verantwoordelijk te maken voor een taak. Deze ideeën zijn verder uitgewerkt in het Bestuursakkoord tussen gemeenten en het rijk, dat de gekozen lijn van het coalitieakkoord verder bevestigt: het bestuur moet zo dicht mogelijk bij de burger worden neergelegd.⁶

De uitkomsten van genoemde rapporten en politieke documenten wijzen over het algemeen in één en de zelfde richting: indien mogelijk taken en verantwoordelijkheden zo dicht mogelijk bij burgers neerleggen. De gemeente is de overheid die het meest nabij mensen staat. Decentralisatie van taken is dus het devies.

1.2 Opdracht aan de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten

De Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten is eind 2007 ingesteld om de decentralisatievoorstellen uit het coalitieakkoord en Bestuursakkoord te concretiseren. Dit rapport van de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten is daarmee het sluitstuk van het bovengenoemde debat. Hier worden voorstellen gepresenteerd voor verdere decentralisatie van taken en bevoegdheden, alsook de implicaties die dat met zich meebrengt.

De Taakgroep heeft de opdracht gekregen de decentralisatievoorstellen uit het Bestuursakkoord verder uit te werken. Daarbij streeft de Taakgroep naar vermindering van de bestuurlijke drukte en versterking van de gemeentelijke bestuurskracht. Bovendien dient de Taakgroep na te denken op welke wijze intergemeentelijke samenwerking kan worden vereenvoudigd. Het instellingsbesluit van de Taakgroep, die in de bijlagen van dit rapport is bijgevoegd, vraagt daarnaast expliciet het rapport *De eerste overheid* in haar overwegingen te betrekken.

De afspraken in het Bestuursakkoord tussen rijk en gemeenten over de financiële verhouding zijn robuust en bepalend voor de huidige kabinetsperiode. De beleidsmatige voorstellen van de Taakgroep kennen uiteraard wel financiële gevolgen. Het bestuurlijk overleg Financiële verhouding tussen kabinet en de VNG biedt

⁵ Coalitieakkoord tussen de Tweede-Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie, pag. 36.

⁶ Bestuursakkoord rijk en gemeenten. *Samen aan de slag!* Juni 2007.

voldoende gelegenheid om dat te agenderen. Over de samenstelling en omvang van het belastinggebied van gemeenten zijn kabinet en de VNG separaat in gesprek. De resultaten kunnen te zijner tijd mede in het licht van de voorstellen van de Taakgroep, worden besproken. Om deze redenen ziet de Taakgroep geen aanleiding de financiële verhouding anders dan gekoppeld aan de decentralisatievoorstellen in zijn werkzaamheden te betrekken.

De Taakgroep heeft de aanbevelingen van de Commissie-Van Aartsen meegenomen in zijn overwegingen met uitzondering van de wetsvoorstellen die in de bijlagen van dat rapport zijn opgenomen. De Taakgroep gaat ervan uit dat het kabinet hierover nog een standpunt zal innemen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zet de Taakgroep zijn visie op gemeenten uiteen. Die visie heeft vervolgens consequenties voor de verdeling van een aantal taken. Hoofdstuk 3 doet daarom voorstellen voor decentralisatie van taken. Vervolgens bespreekt het vierde hoofdstuk de vraag hoe gemeenten moeten worden toegerust om deze nieuwe verantwoordelijkheden op te kunnen pakken. Het laatste hoofdstuk is een beknopt werkprogramma: wat moet nu gebeuren om de decentralisatie van taken voor te bereiden?

2 Gemeenten: het gezicht van de overheid

2.1 Grote maatschappelijke opgaven

De 443 Nederlandse gemeenten zien zich gesteld voor belangrijke vraagstukken. Of het nu gaat om de 950 inwoners tellende gemeente Schiermonnikoog of onze hoofdstad met 750 duizend inwoners; burgers, college, raad en ambtenaren zetten zich in om van hun gemeente de mooie plek te maken om te wonen, werken, ondernemen en recreëren zoals zij dat voor ogen hebben. Leefbaarheid is een centraal thema dat bij alle gemeenten hoog op de agenda staat, zowel de fysieke als de sociale aspecten daarvan. Aard en omvang van de problematiek verschillen uiteraard door specifieke lokale omstandigheden en de regionale context.

Grote steden staan voor de opgave een groot aantal groepen met verschillende achtergronden op constructieve wijze met elkaar te laten samenleven. De uitdaging voor steden is de diversiteit in te zetten om creativiteit en innovatie te laten bloeien in plaats van dat die diversiteit verwordt tot een knelpunt. Daartoe moeten steden gelijkwaardige kansen creëren voor alle bevolkingsgroepen.

Veel kleine gemeenten in het landelijk gebied worden geconfronteerd met drie dominante demografische trends: vergrijzing, ontgroening en ontvolking. Omdat jongeren wegtrekken en vooral babyboomers achterblijven, wordt de populatie van dergelijke gemeenten sterk eenzijdig van samenstelling. Dat levert totaal andere leefbaarheidvragen op dan in grote steden. Veel voorzieningen komen door het smalle economische draagvlak onder druk. Kleine ondernemers zijn genoodzaakt hun deuren te sluiten, bedrijven trekken weg naar regio's waar zij gemakkelijker goed geschoold personeel kunnen vinden. Hoe houd je je gemeente in een dergelijk complex van factoren nog aantrekkelijk?

De rode draad door deze maatschappelijke opgaven is de groeiende behoefte van mensen om in een globaliserende samenleving deel te blijven uitmaken van kleine en overzichtelijke verbanden. Enerzijds profiteren zij van alle mogelijkheden die een kleiner wordende wereld bieden, anderzijds voelen zij daardoor sterker het verlangen nog ergens bij te horen.⁷ Van alle overheden zijn het eerst en vooral gemeenten die aan deze behoefte tegemoet kunnen komen. Zij staan dichtbij hun gemeenschappen, kunnen de menselijke maat in het oog te houden en nabijheid organiseren.

Lokale overheden zijn op de hoogte van de specifieke aard en oorzaken van de ontwikkelingen waarmee zij worden geconfronteerd. Zij kennen de behoeften van hun inwoners en kunnen die relateren aan de

⁷ Vgl. Vereniging van Gemeentesecretarissen en Vereniging voor Bestuurskunde: *Sterke gemeenten binden. Een bijdrage aan de visieontwikkeling op de toekomst van lokaal bestuur*. Mei 2006. En Bas Heijne: *Onredelijkheid*. Uitgeverij De bezige bij. Amsterdam, 2007.

mogelijkheden die de gemeente en de regio bieden. Zoals ook de Commissie-Van Aartsen heeft betoogd zijn gemeenten de frontoffice van de overheid. Ze zijn het (letterlijke) gezicht van de overheid, maar ook het eerste aanspreekpunt dat maatschappelijke vraagstukken signaleert, benoemt en – samen met anderen – zoekt naar oplossingen.

In de afgelopen kabinetsperioden zien we dat gemeenten met onder meer de Wet werk en bijstand (Wwb) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) steeds meer instrumenten in handen hebben gekregen om voor hun inwoners daadwerkelijk verschil te kunnen maken. Het is de overtuiging van de Taakgroep dat die ontwikkeling kan en moet worden doorgezet. Het lokaal bestuur is bij uitstek de overheid die de kwaliteit van samenleven van lokale gemeenschappen daadwerkelijk kan verbeteren.

2.2 De gemeente in relatie tot haar gemeenschappen

Een gemeente bestaat in de eerste plaats uit de gemeenschappen die de gemeente vormen. In de volksmond bedoelen we met ‘de gemeente’ veelal het college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad, de ambtelijke organisatie of een combinatie van deze drie. Het zijn echter de mensen en de netwerken waarin zij opereren die gezamenlijk de gemeente vormen. Het gemeentebestuur is er voor de gemeenschappen en niet andersom.

Wat mogen de inwoners van hun lokale overheid verwachten? In de eerste plaats een overheid die zich rekenschap geeft van hun wensen. Verder vormen gemeenten in de nabije toekomst – conform de voorstellen van de Commissie-Jorritsma – het loket voor veel overheidsdiensten, zodat gemeenten inderdaad de frontoffice van de overheid kunnen zijn. Daarnaast bieden gemeenten geïntegreerde voorzieningen die de veerkracht en weerbaarheid van de gemeenschappen vergroten. Het gemeentebestuur kan gunstige randvoorwaarden creëren, maar uiteindelijk verdient het de voorkeur als inwoners binnen hun netwerken opgaven zelf oppakken.⁸

De positie van de gemeente is afgelopen jaren sterk veranderd. Uiteraard heeft ze nog een normatieve taak te vervullen bij de handhaving van wet- en regelgeving, maar daar waar het gaat om de beïnvloeding van de

⁸ Vgl. Vereniging voor Gemeentesecretarissen en Vereniging voor Bestuurskunde: *Over bestuurskracht en maatschappelijke veerkracht. Pleidooi voor het organiseren van veerkracht in lokale gemeenschappen*. Mei 2007.

samenleving is ze al lang niet meer de enige speler. De gemeente is onderdeel geworden van een netwerk waarin bedrijven, middenveldorganisaties en maatschappelijke ondernemingen zoals woningcorporaties, zorginstellingen, welzijnsorganisaties en onderwijsinstellingen evenveel noten op hun zang hebben. In die constellatie kan een gemeente niet meer eenvoudig beleid maken in het vertrouwen dat de voorgenomen maatregelen ook automatisch effect sorteren. Nee, ze moet rekening houden met andere actoren met hun eigen agenda en belangen. Dit betekent een omslag in handelen en denken: van directief naar faciliteren, van opleggen naar aanmoedigen en van aanwijzen naar regisseren.

Dit alles vraagt om sterke gemeenten met de bevoegdheden en autonomie om (opkomende) vraagstukken ook daadwerkelijk op te pakken en in samenwerking met andere spelers op te lossen. Sterke gemeenten bepalen hun eigen agenda: zij richten hun blik eerst en vooral op de aanpak van belangrijke maatschappelijke vraagstukken en niet op het uitvoeren van modelverordeningen en soms versnipperd rijksbeleid.

2.3 De gemeente in relatie tot provincies en het rijk

Als de gemeente zich steeds meer ontwikkelt tot het eerste aanspreekpunt van burgers, hoe verhoudt zich dat tot de positie en taken van provincies en het rijk?

Wel gelijkwaardig, niet gelijk

De Raad van State heeft in haar eerste periodieke beschouwing over de interbestuurlijke verhoudingen treffend de relatie tussen gemeenten, provincies en het rijk beschreven. Hij adviseert hen niet dogmatisch taken af te bakenen, maar ruimte te laten voor elkaars verantwoordelijkheden en capaciteiten. In een decentrale eenheidsstaat dient gelijkwaardigheid van de overheidslagen het uitgangspunt te zijn: 'Het decentrale karakter van de eenheidsstaat kan (...) worden getypeerd met het begrip 'gelijkwaardigheid' in bestuur en de democratische legitimering daarvan. In deze gelijkwaardigheid komt ook tot uiting het – vaak onuitgesproken – besef dat er een gemeenschappelijke taak op alle overheden gezamenlijk rust.'⁹

⁹ Raad van State: *Spelregels voor interbestuurlijke verhoudingen. Eerste periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen*. Den Haag, November 2006. Op. cit. pag. 42.

De Taakgroep onderschrijft dit principe van gelijkwaardigheid. Het beeld van 'hogere' en 'lagere' overheden behoeft daarom correctie. Daar waar de Staat vaak als synoniem wordt gebruikt voor de rijksoverheid, dient het besef te ontstaan dat rijk, provincies en gemeenten samen de Staat vormen. Het is belangrijk te benadrukken dat 'gelijkwaardig' niet hetzelfde is als 'gelijk'. De schaal, omvang en aard van de opgaven van de afzonderlijke overheden zijn verschillend. Het takenpakket en de daarbij passende bevoegdheden dienen daaraan te worden afgestemd. Daarmee mogen geen volledig gescheiden taakvelden worden gecreëerd. Rijk, provincies en gemeenten moeten met elkaar samenwerken; mensen hebben belang bij overheden die samen werken aan de zelfde maatschappelijke agenda.

Provincies stellen kaders in het ruimtelijk domein, gemeenten vormen beleid en voeren uit.

De Gemengde commissie decentralisatievoorstellen provincies (Commissie-Lodders) beveelt aan dat provincies zich vooral toeleggen op het regionale ruimtelijke-economische beleid. Daarbij gaat het om onderwerpen die het belang van individuele gemeenten overstijgen, sterker nog: de belangen van gemeenten kunnen hier botsen. De provincie dient daar met het regionale belang als referentiekader de integrale kaders te stellen.¹⁰ Daarentegen treedt ze terug op het sociale domein.

Maximaal twee overheden voor één taak

Gemeenten die zich toeleggen op de directe leefomstandigheden van mensen en provincies die regionale ruimtelijke vraagstukken oppakken; dat is de taakverdeling waar naartoe moet worden gewerkt. Die taakverdeling kan alleen floreren als overheden elkaar de ruimte geven op hun kerngebied. Het is nodig om zogenaamde bestuurlijke drukte -de situatie dat te veel overheden elkaar op één beleidsveld in de weg zitten- tegen te gaan. Daarvoor moet het principe gelden dat bij elke taak maximaal twee overheden betrokken zijn. Kortom: wanneer gemeenten verantwoordelijk zijn voor de directe beleidsvorming en uitvoering, dient slechts één overheid kaders te stellen, dus: het rijk óf de provincie, en niet allebei.

De Taakgroep constateert dat enkele provincies hun takenpakket inmiddels kritisch tegen het licht hebben gehouden. Zo ziet de provincie Overijssel het als haar taak 'verschillende beleidsterreinen te integreren en

¹⁰ Gemengde commissie decentralisatievoorstellen provincies: *Ruimte, regie en Rekenschap*. Maart 2008.

diverse partijen te verbinden tot vitale coalities, tot netwerken die samen in actie komen voor de aanpak van een maatschappelijk vraagstuk.¹¹ En nog voordat de Commissie-Lodders adviseerde besloot de provincie Zuid-Holland al om haar takenpakket te beperken tot integrale kaderstelling op ruimtelijk-economisch terrein.¹² Zulke initiatieven verdienen navolging.

2.4 Verantwoordelijkheid dragen en verantwoording afleggen

De Taakgroep betoogde eerder dat de gemeenten in de eerste plaats de verantwoordelijkheid moet dragen voor lokale opgaven. Het zijn immers de gemeenten die de kwaliteit van samenleven van de lokale gemeenschappen positief kunnen beïnvloeden. Uitvoering van provinciale en nationale regels mogen een minder dominant beslag leggen op de lokale agenda. Dat betekent dat de verantwoording ook vooral op lokaal niveau zou moeten plaatsvinden. De gemeenteraad moet de politieke arena zijn waar de ideeënstrijd wordt gevoerd over de wijze waarop de lokale gemeenschappen het best kunnen worden ingericht. Daar dient het college uitleg te geven over gemaakte keuzes. En raad en college dienen gezamenlijk naar de inwoners verantwoording af te leggen over de wijze waarop zij namens hen opereren in het netwerk van maatschappelijke partners.

Dat heeft als consequentie dat oude vormen van verantwoording, waarbij gemeenten aan andere overheden tekst en uitleg moeten geven, tot een minimum moeten worden beperkt. In de traditionele verhoudingen heette een dergelijk toezicht nog verticaal, met verwijzing naar de veronderstelde hiërarchische verhouding tussen de verschillende overheden. We constateerden al eerder dat de overheden in een gelijkwaardige verhouding tot elkaar staan. Daarbij past een opschoning van het interbestuurlijk toezicht.

De Taakgroep omarmt daarom het advies van de Commissie Doorlichting Interbestuurlijke Toezicht-arrangementen (Commissie-Oosting). Die stelde in *Van specifiek naar generiek* dat interbestuurlijk toezicht vaak wordt misbruikt voor het ‘veilig stellen van hogere belangen’. Daarvoor wordt dan het argument van kwaliteitsbewaking ingezet. Oosting c.s. vinden echter horizontale vormen van kwaliteitsbewaking in beginsel toereikend. Interbestuurlijk toezicht kan dan volstaan met het generieke instrumentarium dat voor handen is:

¹¹ Provincie Overijssel: *De vitale coalitie van de provincie Overijssel*. 2006.

¹² Provincie Zuid-Holland: *Programma provincie nieuwe stijl. Een krachtig en slagvaardig Zuid-Holland*. Maart 2008.

de bevoegdheid tot schorsing en spontane vernietiging (door de Kroon) en de bevoegdheid tot ingrijpen bij taakverwaarlozing (door de naast hogere bestuurslaag).¹³

2.5 Kortom

Gemeenten zijn de ogen en oren van de overheid in de samenleving. Zij kennen de lokale samenleving, weten wat daar speelt, tegen welke problemen zij oplopen en welke remedie het meest effectief zal zijn. Ze zijn het eerste aanspreekpunt dat maatschappelijke vraagstukken signaleert, benoemt en in een samenspel met andere overheden en actoren oplost. Daarvoor dienen gemeenten de juiste bevoegdheden te hebben om de verwachtingen van burgers daarin ook waartekunnen maken. Dat betekent meertaken en verantwoordelijkheden die de directe leefomstandigheden van inwoners positief kunnen beïnvloeden. De gemeentelijke agenda moet vooral worden bepaald door de aanpak van belangrijke lokale vraagstukken. Daarbij past het dat de verantwoording binnen gemeenten wordt georganiseerd: politiek via raad en college en maatschappelijk naar de gemeenschappen. Interbestuurlijk toezicht wordt in principe alleen nog in werking gezet als sprake is van taakverwaarlozing en of als een besluit in aanmerking komt voor vernietiging.

¹³ Zie Commissie Doorlichting Interbestuurlijke Toezichtarrangementen: *Van specifiek naar generiek. Doorlichting en beoordeling van interbestuurlijke toezichtarrangementen*. September 2007.

3. Decentralisatie voor betere maatschappelijke resultaten

3.1 Inleiding

Decentralisatie is een beleidsinhoudelijke en bestuurlijke afweging over de vraag hoe maatschappelijke problemen het best op te lossen zijn. Decentralisatie bestaat in deze brede opvatting uit een mix van minder regelgeving, minder specifieke uitkeringen, overheveling van taken, meer horizontale verantwoording en minder verticaal toezicht. De gemeenten en het rijk hebben met het bestuursakkoord al voorzichtig invulling gegeven aan de visie op gemeenten zoals de Taakgroep die nu in het vorige hoofdstuk heeft verwoord. Dat akkoord noemt al enkele beleidsvelden waar gemeenten ruimere bevoegdheden zouden moeten krijgen. De Taakgroep bouwt hierop voort en vindt dat een volgende stap kan en moet worden gezet. Uit de gesprekken die de Taakgroep heeft gevoerd met onder andere gemeenten en hun lokale partners, komt naar voren dat veel gemeenten meer taken op zich willen en kunnen nemen. Het rapport ‘*Voorzetten voor decentralisatie*’ heeft een scala aan decentralisatiemogelijkheden in kaart gebracht.¹⁴ De Taakgroep heeft een bewuste keuze gemaakt om op dit moment voorstellen te doen over maatschappelijk urgente onderwerpen, waarvoor op dit moment ook voldoende draagvlak is.

De Taakgroep realiseert zich dat zijn opdrachtformulering geen ruimte laat voor verdergaande decentralisatievoorstellen op de terreinen jeugd en participatie. Die beperking is lastig te verenigen met de behoefte van veel gemeenten om te kunnen werken aan een samenhangende aanpak van hun opgaven. Maatschappelijke ondersteuning, een breed jeugdbeleid, stedelijke ontwikkeling en participatie zijn immers kernopgaven voor gemeenten.

De Taakgroep heeft echter óók geconstateerd dat een succesvolle aanpak vraagt om gemeenten die op die terreinen een eigen visie ontwikkelen, en om gemeenten die de kwaliteit van hun taakuitvoering zichtbaar op orde hebben. In dit licht heeft de Taakgroep gepoogd een weg te schetsen die in onderlinge samenhang tot zowel verdergaande decentralisatie als tot een versterking van de bestuurskracht van gemeenten leidt. De bestuurskracht van gemeenten is onderwerp van hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk staat de benodigde decentralisatie centraal.

¹⁴ VNG: *Voorzetten voor decentralisatie. Argumenten en mogelijkheden voor (verdere) decentralisatie van taken naar gemeenten. 2008*

Achtereenvolgens komen de eerdergenoemde kernopgaven rond stedelijke ontwikkeling, maatschappelijke ondersteuning, het jeugdbeleid, en participatie aan de orde. Daarnaast is een aantal overige onderwerpen opgenomen die op kleinere schaal tot efficiencywinst en minder interbestuurlijke drukte kunnen leiden. Tenslotte is in bijlage IV is een overzicht opgenomen van de afspraken uit het bestuursakkoord en de voortgang daarvan. In grote lijnen gaat het goed, zo wordt het aantal specifieke uitkeringen onmiskenbaar verminderd, maar de Taakgroep vraagt aandacht voor enkele zorgpunten: een akkoord is er om uitgevoerd te worden.¹⁵

3.2 Stedelijke ontwikkeling

Het is voor gemeenten cruciaal dat zij zelf leidend zijn op het terrein van de stedelijke ontwikkeling. Het onderwerp raakt aan diverse gemeentelijke opgaven. In de eerste plaats kan het lokaal bestuur met stedelijke ontwikkeling zorgen dat voor alle inwoners een passende en betaalbare woning beschikbaar is. Daarnaast kunnen de verschillende functies wonen, werken, studeren en recreëren met een duidelijke visie op de stedelijke ontwikkeling goed op elkaar worden afgestemd. Verder is het één van de instrumenten om de leefbaarheid te bevorderen en segregatie tegen te gaan. Bovendien dienen gemeenten onder deze noemer de keuze te maken op welke plaats zij ruimte willen geven voor de vestiging van bedrijven en instellingen. Ruimtelijke ingrepen dienen wel te worden gecombineerd met sociaal en economisch beleid om daadwerkelijk effect te kunnen hebben.

Stedelijke ontwikkeling is voor veel gemeenten complex. Veel organisaties zijn betrokken en die hebben te maken met uitgebreide wet- en regelgeving. Ook opereren gemeenten bij dit thema in een dynamische omgeving: de vraag naar woningen verandert voortdurend, waarbij ook weer steeds nieuwe wensen komen bovendien. Tenslotte is er vaak onduidelijkheid over rollen van medeoverheden en woningbouwcorporaties.

Gemeenten zijn in de visie van de Taakgroep een ruimtelijk regisseur en aanjager in het stedelijk gebied, die vanzelfsprekend samenwerkt met partners zoals woningcorporaties, projectontwikkelaars en andere gemeenten. De gemeentelijke regisseur heeft een toekomstvaste visie op haar stedelijke ontwikkeling.

¹⁵ BZK en FIN: *Overzicht Specifieke Uitkeringen 2008*. Mei 2008

Gemeenten handelen zelfbewust en slagvaardig. Waar problemen zijn, hakken ze knopen door en maken ze bindende afspraken met partners. De regie over de uitvoering ligt uiteraard ook bij gemeenten.

Omdat het merendeel van de partners in stedelijke ontwikkeling lokaal samenwerkt, vervult het rijk vooral een kaderstellende en faciliterende rol. De rijksoverheid kan bijvoorbeeld meedenken over hoe gemeenten de aanpassing van regelgeving kunnen verwerken. Gemeenten hebben baat bij rijksbeleid dat oog heeft voor de continuïteit en meerjarige zekerheid biedt over de middelen. Tevens moet het rijksbeleid ruimte bieden om lokaal tot passende oplossingen te komen. Daarbij past dat het rijk het aantal tijdelijke projecten en verantwoordingslasten beperkt. Juist op dit terrein hebben gemeenten en andere lokale spelers te maken met een veelheid aan specifieke kaders en regelgeving. De Taakgroep adviseert ruimte te creëren voor experimenten waarbij in bijzondere gevallen van te knellende regelgeving kan worden afgeweken.

Bij stedelijke ontwikkeling spelen ook provincies met hun streekplannen een rol, bijvoorbeeld bij uitleglocaties en bedrijventerreinen. Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) worden streekplannen vervangen door structuurvisies, al dan niet in combinatie met verordeningen. De provincie bemiddelt, corrigeert of arbitreert waar provinciale belangen moeten worden geborgd of concurrentie tussen gemeenten tot ongewenste afwentelingseffecten leidt, zoals bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Daarnaast heeft ook het rijk nog een verantwoordelijkheid in de ruimtelijke planvorming.

In de Wro spelen gemeenten een centrale rol. Hoe actief rijk en provincies gebruik zullen maken van hun juridische mogelijkheden is op dit moment nog onbekend. De Taakgroep vindt dat geen stapeling van kaderstelling en controle mag ontstaan door gelijktijdige interventies vanuit het rijk en de provincies.

Aanbevelingen

Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)

Om de regisseursrol van gemeenten te realiseren, krijgt het ISV een ander karakter: meer op hoofdlijnen en met een zorgplicht voor gemeenten zoals die nu wordt toegepast in de Wmo. Met deze afspraken worden gemeenten uitgedaagd adequaat tegemoet te komen aan de wensen van inwoners. Bij het verdelen van ISV-

middelen wordt onderscheid gemaakt tussen rechtstreekse en niet-rechtstreekse gemeenten. Voor die laatste gemeenten verdelen provincies het budget om versnippering te beperken.

De Taakgroep stelt voor het onderscheid tussen rechtstreekse en niet-rechtstreekse gemeenten voorlopig in stand te houden. In 2010 kan er een financiële decentralisatie van de huidige brede doeluitkering voor ISV (met voor ISV beschikbare rijksmiddelen) plaatsvinden naar het gemeentefonds voor rechtstreekse gemeenten in de vorm van een zogenoemde decentralisatie-uitkering. Dat zijn in elk geval de huidige rechtstreekse gemeenten. Het ligt voor de hand te bezien hoe het aantal rechtstreekse gemeenten kan worden uitgebreid.

Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)

De Taakgroep stelt voor de afbakening tussen provincies en samenwerkende gemeenten (Wgr-plusregio's) bij de BLS-middelen voorlopig ongewijzigd te laten. Tegelijkertijd kunnen de mogelijkheden worden onderzocht om op termijn de BLS- aan de ISV-middelen te koppelen. De Taakgroep meent dat dit voor alle betrokkenen efficiënter werkt; dan bestaan er immers geen twee bekostigingsinstrumenten meer naast elkaar.

Bodemsanering

De Taakgroep adviseert de bodemsanering die nu onderdeel is van het ISV te behandelen zoals de rest van het ISV, dus: decentraliseren zoals in bovengenoemde aanbeveling.

Nota Ruimte projecten

De rol van het rijk kan bij het merendeel van lokale Nota Ruimteprojecten beperkt worden. Nadat door het rijk een beslissing over prioriteiten en budgetten is genomen, kunnen projecten worden overgedragen naar gemeenten met een decentralisatie-uitkering. Dit neemt niet weg dat er grote projecten zijn die een regio-overschrijdende invloed hebben en waarbij de betrokken gemeenten daarom expliciet een groter beroep doen op het rijk, zoals in het geval van de schaalprong van Almere of het Project Mainportontwikkeling Rotterdam.

Wijkaanpak

Het succes van de aanpak van de aandachtswijken door het rijk zit in de tijdelijke specifieke impuls en de opgestarte dialoog tussen rijk en gemeente, waarbij de eerste zich opstelt in een faciliterende rol ten behoeve van de integrale wijkproblematiek van een gemeente. De Taakgroep ontraadt dan ook verbreding en/of institutionalisering van de wijkaanpak vanuit het rijk naar gemeenten. Het doel moet zijn de eigen beleidsruimte en het probleemoplossend vermogen van gemeenten te vergroten, niet om energie te stoppen in een plannen- en projectencarrousel van het rijk. Dat betekent dat bij beschikbare rijksmiddelen voor de aandachtssteden/wijken op hooguit vijf indicatoren resultaatsafspraken dienen te worden gemaakt.

3.3 Maatschappelijke ondersteuning

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. Daarmee zijn gemeenten nu verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning van mensen met een beperking, welke dan ook. Met deze wet in de hand zetten gemeenten zich in dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Naast de Wmo hebben daarbij ook de voorzieningen van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) een belangrijke functie. Het rijk en de gemeenten hebben afgesproken dat na verschijning van het SER-advies¹⁶ onderzocht zal worden hoe de Wmo inhoudelijk verder kan worden uitgewerkt. De SER heeft inmiddels geadviseerd, evenals de Raad voor de volksgezondheid (RVZ)¹⁷.

De Taakgroep heeft tijdens diverse bijeenkomsten in het land informatie gekregen over de huidige ondersteuning van mensen met beperkingen en andere kwetsbare groepen. Het breed gedeelde beeld is dat meer samenhang in voorzieningen en activiteiten nodig en mogelijk is. Gemeenten zouden daarbij een centrale rol moeten vervullen. Die bestaat uit de zorg voor een integraal pakket aan voorzieningen en de koppeling daarvan aan het versterken van de sociale samenhang. Om dit te kunnen waarmaken, moet de Wmo een échte participatiewet worden. Door een aantal taken aan de Wmo toe te voegen die nu nog onder andere wettelijke regimes vallen, kunnen gemeenten hun inwoners meer dan nu een integraal pakket aanbieden. De samenhang voor de gebruiker én de verstrekker neemt dan toe, terwijl de administratieve lasten kunnen verminderen.

¹⁶ 'Langdurige zorg verzekerd', advies over de toekomst van de AWBZ, SER, 18 april 2008

¹⁷ 'Beter zonder AWBZ?', Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, januari 2008

Overheveling van taken

De Taakgroep is met de SER en de RVZ van mening dat de rol van gemeenten en de Wmo als participatiewet versterkt kan worden door de overdracht op de langere termijn, maar waar het mogelijk is ook al binnen deze kabinetsperiode, van een aantal onderdelen die nu nog vanuit de AWBZ worden bekostigd. Hierbij denkt de Taakgroep als eerste aan onderdelen van de ondersteunende begeleiding, activerende begeleiding en de MEE-gelden. Leerpunten uit de evaluatie van de Wmo, die tot eind 2009 loopt, kunnen hierbij betrokken worden. De Taakgroep adviseert om, net als bij de invoering van de Wmo, met behulp van pilots verdere overdrachten voor te bereiden. Nu al wenden zich veel cliënten tot de gemeente voor onderwerpen die onder de AWBZ vallen. Gemeenten kunnen dan, meer dan op dit moment, toewerken naar een meer persoonlijke, integrale benadering van hun inwoners. Een voorbeeld hiervan zijn coaches die optreden in het gehele domein van wonen, werk, inkomen, recreatie en wellicht ook onderwijs.

Tot slot hoort bij dit integrale pakket ook dat de middelen voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingszorg aan de Wmo kunnen worden gekoppeld. De huidige specifieke uitkeringen kunnen dan nog tijdens deze kabinetsperiode worden toegevoegd aan het gemeentefonds, eventueel door gebruik te maken van de decentralisatie-uitkering.

Instrumenteel

Om gemeenten, inwoners en partners van gemeenten gedegen voor te bereiden op de overdracht van deze taken is het essentieel om een aantal voorbereidingen te treffen. Dit is ook gebeurd door de VNG en het ministerie van VWS bij de invoering van de Wmo. Het veld en de Taakgroep zijn erg positief over het instrumentarium dat in dat voorbereidend traject is ingezet. Daarom beveelt de Taakgroep aan om een dergelijk instrumentarium ook in te zetten bij de overheveling van deze nieuwe taken. Denk hierbij aan het inzetten van pilots en het continueren van de werkzaamheden van het Wmo-implementatiebureau. Er dienen ondersteunende activiteiten te worden uitgevoerd zoals het opstellen van handreikingen en modelverordeningen, het omschrijven van activiteiten die passen binnen de mogelijke overhevelingen, het ontwikkelen van kwaliteitsinstrumenten en het stimuleren en begeleiden van gemeentelijke experimenten over inhoudelijke en financiële voordelen van overhevelingen.

3.4 Jeugd

Gemeenten hebben een bijzondere verantwoordelijkheid bij het jeugd- en jongerenbeleid. Zij moeten de regierol vervullen. Om deze te versterken zijn in het Bestuursakkoord tussen rijk en gemeenten belangrijke stappen gezet, in de eerste plaats met de vorming van Centra voor jeugd en gezin. Aan het einde van deze kabinetsperiode moeten die Centra een landelijke dekking hebben. Daarnaast hebben rijk en gemeenten afspraken gemaakt over het stroomlijnen van de jeugdzorgketen. Het is de intentie van het rijk voor de zomer afspraken te maken over een betere aansluiting tussen het gemeentelijke jeugdbeleid en de provinciale jeugdzorg, zoals een proef met voorposten van Bureaus Jeugdzorg in de Centra voor Jeugd en Gezin. Daarnaast is het de bedoeling dat pilots worden gestart in de G27, de stadsregio en gemeente Rotterdam en met de partijen die deelnemen aan het 'Opvoeden in de Buurt'. De uitkomsten worden geëvalueerd in 2009. Ook staat eind volgend jaar de evaluatie van de Wet op de Jeugdzorg op het programma. Dit is een ambitieuze en stevige agenda.

Tegelijkertijd hebben gemeenten de behoefte een samenhangend, integraal jeugdbeleid te kunnen voeren. Velen vinden op termijn de huidige bestuurlijke scheiding tussen de jeugdgezondheidszorg en opvoed- en opgroeiondersteuning enerzijds en de geïndiceerde jeugdzorg anderzijds, niet meer houdbaar. Als gemeenten de bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen voor advies en informatie, jeugdgezondheidszorg, ondersteuning, lichte hulp en geïndiceerde jeugdzorg, dan zijn zij werkelijk in staat samenhang in de keten aan te brengen en te voorzien in de juiste hulp op de juiste plaats. Dit is voor kinderen en hun ouders duidelijker en toegankelijker, voor instellingen overzichtelijk(er), het vermindert bestuurlijke drukte en gemeenten kunnen werkelijk de gevraagde regie voeren.

Juist de samenhang met andere beleidsterreinen, zoals de wettelijke en regietaken op aanpak onderwijsachterstanden, handhaving leerplicht en Regionale meld- en coördinatiepunten, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en de voorschoolse educatie, maakt dat gemeenten hun verantwoordelijkheid voor het jeugdbeleid in de toekomst nog meer kunnen waarmaken. Volgens de Taakgroep is het winst voor de jonge inwoners van gemeenten als zij een beroep kunnen doen op voorzieningen en regelingen op lokaal niveau. Daarbij is de gemeente de laagdrempelige regisseur van de (niet-justitiële) hulp aan de jeugd, die de zorgketen van de jeugd slagvaardig kan organiseren. Van preventie tot en met indicatie, van scholing tot crisisopvang. Kinderen, jongeren en hun ouders worden dan sneller en beter geholpen.

Om daar te komen zouden alle partners dan ook vanaf 'vandaag' extra inspanningen moeten leveren om op basis van samenwerking de ketens beter te laten werken. De voorposten van bureau jeugdzorg in de Centra voor jeugd en gezin moeten er écht komen. Provincies en gemeenten moeten voor elkaar inzichtelijk maken wat zij beogen en aan geïndiceerde dan wel preventieve zorg leveren. Dus: zij moeten samen zicht hebben op de doelstellingen, prestatie-indicatoren en op de inkoop van jeugdzorg. Het rijk kan bijdragen door het spanningsveld te helpen opheffen tussen privacy en nieuwe, samenhangende methoden om probleemjongeren aan te pakken. De ambitie is dus dat gemeenten zich in deze kabinetsperiode verder ontwikkelen als regisseur van het jeugdbeleid waarbij de afstemming tussen gemeenten en de Bureaus Jeugdzorg versterkt moet worden.

De Taakgroep heeft groeiende overeenstemming aangetroffen om in de volgende kabinetsperiode de jeugdzorg naar gemeenten over te hevelen. Daarmee wordt de integrale zorg voor de jeugd in gemeentelijke handen gelegd. De Taakgroep ziet af van een standpunt hierover omdat de taakopdracht hiervoor geen ruimte biedt.

De Taakgroep ziet tenslotte een kluwen van rijksuitkeringen met steeds verschillende doelen. Er zijn specifieke, brede doel- en stimuleringsuitkeringen. Soms om de innovatie te stimuleren, een volgende keer om de problemen in het jeugd- en onderwijsbeleid op te lossen. De ene keer is die uitkering beperkt tot een afgebakende periode, een andere uitkering is gekoppeld aan een specifiek probleem. Het komt voor dat gemeenten de regiefunctie krijgen toebedeeld, terwijl het geld naar instellingen gaat, zoals de middelen voor vroegschoolse educatie. Volgens de Taakgroep ligt het voor de hand om de rijks gelden voor aanpak van onderdelen van het jeugdbeleid (voortijdig schoolverlaten, voorschoolse educatie, impuls brede scholen) ter beschikking te stellen via het gemeentefonds, eventueel via een decentralisatie- of integratie-uitkering.

3.5 Participatie

Participatiebudget

In het Bestuursakkoord is een fors aantal afspraken gemaakt om mensen die langdurig aan de kant staan gericht te helpen zodat zij weer kunnen participeren in de samenleving. De belangrijkste afspraak uit dit akkoord is dat het kabinet participatiebevorderende budgetten gaat bundelen en ontschotten in één

participatiebudget. Dan kunnen gemeenten deze budgetten optimaal inzetten voor het bevorderen van duurzame (arbeids-)participatie. In eerste instantie geldt dat voor budgetten voor volwasseneneducatie, inburgering en re-integratie.

In het Bestuursakkoord is wel de bijzondere positie van de educatie-infrastructuur van de ROC's onderkend. Inmiddels is er een overgangsregime voor de educatiemiddelen aangekondigd waarbij er in de beginfase sprake is van specifieke oormerking van de educatiemiddelen en gedwongen winkelnering bij ROC's. De Taakgroep begrijpt vanuit dit uitgangspunt dat het wetsvoorstel zal voorzien in gedwongen winkelnering en oormerking om de ROC's en educatie-infrastructuur te beschermen in de beginfase. De Taakgroep roept het kabinet daarom op deze instrumenten daadwerkelijk te beperken tot de beginfase.

De Taakgroep gaat er vanuit dat gemeenten het participatiebudget voor het overige deel daadwerkelijk 'ontschot' kunnen inzetten. De mogelijkheid opnieuw schotten te plaatsen staat in de ogen van de Taakgroep op gespannen voet met de ambities uit het Bestuursakkoord. De Taakgroep adviseert om in het in te dienen wetsvoorstel de mogelijkheden om participatiemiddelen zonder schotten in te zetten, maximaal te waarborgen.

De Taakgroep benadrukt daarnaast de ambitie van het akkoord om participatiebevorderende budgetten zodanig te bundelen, dat gemeenten deze budgetten optimaal kunnen inzetten voor het bevorderen van duurzame participatie. Het participatiebudget zou dus op termijn verder verbreed kunnen worden. Afhankelijk van de rapportage van de commissie De Vries, zou de WSW daarvan een voorbeeld kunnen zijn. De Taakgroep adviseert het participatiebudget zo vorm te geven dat het technisch eenvoudig is nieuwe middelen aan het participatiebudget toe te voegen.

Eén loket voor werkzoekenden

CWI en UWV gaan met gemeenten samenwerken in Locaties voor Werk en Inkomen (LWI). Deze uitvoeringsorganisatie 'nieuwe stijl' met één loket voor werkzoekenden werd eerder in de 'toonkamers' beproefd en is nu landelijk uitgerold. Die uitrol vraagt aandacht, want lang niet in elke gemeente komt een LWI. Dienstverlening en hulp dicht bij huis, met vaste contactpersonen voor inwoners, moet het uitgangspunt zijn. De Taakgroep is voorstander van dergelijke initiatieven, omdat inwoners door geïntegreerde

dienstverlening beter worden geholpen. Immers, het stroomlijnen en beter organiseren van begeleiding naar werk leidt tot een hogere arbeidsparticipatie.

3.6 Overige onderwerpen

Naast de hiervoor genoemde thema's ziet de Taakgroep nog een aantal andere mogelijkheden om te decentraliseren en in het bijzonder de bestuurlijke lasten van een specifieke uitkering te vermijden. Rijk (en ook provincies) helpen gemeenten op tal van thema's met gerichte en vaak tijdelijke (financiële) ondersteuning. Die steun in de rug krijgt vaak de vorm van een specifieke uitkering en gaat dan veelal gepaard met specifieke eisen, voorwaarden, beperkingen en verantwoordingslasten. De Taakgroep vindt dat niet passen bij de ambitie van zowel rijk als gemeenten het aantal specifieke uitkeringen te verminderen. Het beleid om via Single audit Single information (SiSa) de verantwoording van bestaande specifieke uitkeringen te versimpelen en stroomlijnen moet daarom krachtig worden doorgezet.

Veilig ondernemen

De nieuwe stimuleringsregeling voor criminaliteitspreventie kleinbedrijf (SCKB) dient zo eenvoudig, laagdrempelig en zonder veel verantwoordingslasten voor gemeenten te worden vormgegeven. De Taakgroep vindt het voor de hand liggen als dat via het gemeentefonds wordt vormgegeven.

Monumenten

De Taakgroep ziet kansen om onderdelen van de monumentenzorg te decentraliseren. Momenteel wordt het stelsel nader tegen het licht gehouden. De Taakgroep adviseert om de rolverdeling tussen rijk, provincies en gemeenten hierbij in overweging te nemen.

Spoorse doorsnijdingen

Deze rijksmiddelen bekostigen specifieke lokale projecten die het aantal gevaarlijke spoorwegovergangen moeten verminderen. Na de toekenning van de specifieke middelen en de afspraak over de termijn van

realisatie is verdere bemoeienis en projectsturing vanuit het rijk niet meer nodig. De middelen kunnen via de decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds aan de betreffende gemeente worden uitgekeerd.

Externe Veiligheid

Als bestaande risicovolle situaties een lokaal karakter hebben, bijvoorbeeld het opruimen van een fabriek, kan het financieel arrangement voor deze sanering worden ontdaan van onnodige verantwoordingsverplichtingen en via (de decentralisatie-uitkering in) het gemeentefonds worden vormgegeven.

4. Toerusting van gemeenten

4.1 Inleiding

Nieuwe taken doen telkens weer een beroep op de capaciteit van gemeenten. Boogers e.a. komen in een onderzoek naar gerealiseerde decentralisaties in de afgelopen vijftien jaar tot drie verschillende vormen van kwaliteiten waar gemeenten aan moeten voldoen: uitvoerings-, beslis- en verantwoordingscapaciteit.¹⁸ De uitbreiding van het lokale takenpakket met de in het vorige hoofdstuk genoemde onderwerpen zullen wederom een beroep doen op die capaciteiten. Een gemeente moet daarvoor mensen met strategisch inzicht in huis hebben, zowel in het bestuur als in de ambtelijke organisatie. Strategie dient vervolgens weer te worden vertaald naar uitvoeringskracht. Bij het maken van het beleid dienen zowel de politiek als de ambtenaren de vertaalslag te kunnen maken van visie naar de praktijk. En als een gemeente inziet – zoals wij in paragraaf 2.2 betoogden – dat zij steeds meer in een horizontale verhouding tot andere partijen in de samenleving staat, beseft zij dat zij de capaciteit dient te bezitten om partijen aan een idee en aan elkaar te verbinden.

Gemeenten hebben afgelopen jaren aangetoond dat zij in staat zijn nieuwe taken op creatieve en innovatieve wijze te verwerken. Over de Wwb kan de conclusie niet anders luiden dan dat deze decentralisatie een succes genoemd mag worden. Voor de Wmo is het nog te vroeg om een tot een zelfde conclusie te komen, maar de eerste signalen stemmen positief. Decentralisatie van nieuwe taken en bevoegdheden doet opnieuw een beroep op de creativiteit van bestuurders, raadsleden en ambtenaren. De wijze waarop eerdere decentralisaties zijn verlopen geeft de Taakgroep het vertrouwen dat gemeenten er in zullen slagen nieuwe taken met succes op te pakken.

Tegelijkertijd beseft de Taakgroep dat dit niet voor alle gemeenten een gemakkelijke opgave is. Van veel gemeenten is afgelopen jaren het uiterste gevraagd; volgende decentralisatievoorstellen leggen nieuwe druk op hen. Gemeenten moeten daarom worden toegerust om de slagkracht en robuustheid te verwerven om die nieuwe taken aan te kunnen. In veel gevallen zullen gemeenten nu al in staat zijn nieuwe taken op te vangen. Maar hoe weten we dat zeker? In paragraaf 4.2 houden wij daarom een pleidooi voor periodieke kwaliteitscontrole, waarmee gemeenten aan hun raad en inwoners verantwoording afleggen over hoe zij er voor staan.

¹⁸ Zie M. Boogers e.a., *Decentralisatie als opgave. Een evaluatie van het decentralisatiebeleid van de Rijksoverheid, 1993 – 2008*. Tilburg, februari 2008. Pag. 29 e.v.

Voor gemeenten die in de huidige situatie niet in staat zijn om nieuwe taken op te pakken, staan verschillende scenario's open. In de eerste plaats kan de wetgever ervoor kiezen niet alle taken aan alle gemeenten toe te delen. Paragraaf 4.3 zal uiteenzetten waarom taakdifferentiatie niet de voorkeur geniet van de Taakgroep. Een gemeente kan daarnaast samenwerken met andere gemeenten of taken uitbesteden aan een buurgemeente (4.5). Tenslotte kan een gemeente er voor kiezen robuustheid te verwerven door samen te gaan met (een) andere gemeente(n) (4.6). In het uitzonderlijke geval dat een gemeente geen inspanning levert haar prestaties op peil te houden, staan voor mede-overheden instrumenten van generiek toezicht open (4.7).

4.2 Werken aan bestuurskracht

Transparantie over prestaties: benchmarken als verantwoordingsinstrument

De gemeenteraad, het college en de ambtenaren werken in de eerste plaats voor de gemeenschappen die samen de gemeente vormen. In de vierhoek van deze partijen moet dan ook de verantwoording van de geleverde prestaties plaatsvinden. Inwoners moeten er van op aankunnen dat hun gemeente goed presteert. Zij moeten het gemeentebestuur en hun volksvertegenwoordigers op die norm kunnen aanspreken. De Taakgroep pleit daarom voor totale openheid over het functioneren van de gemeente.

De eerste stappen naar die vereiste transparantie zijn inmiddels gezet. De VNG en Vereniging van Gemeentesecretarissen (VGS) zijn het initiatief www.waarstaatjegemeente.nl¹⁹ gestart. Op die site kunnen raadsleden, inwoners en organisaties van de deelnemende gemeenten op verschillende indicatoren de prestaties van hun gemeente vinden. De deelname is nu nog vrijwillig. Bijna tweehonderd gemeenten zijn inmiddels doordrongen van het belang van deze wijze van verantwoording. Maar dat is nog niet genoeg. Inwoners zijn daarmee afhankelijk van eventuele deelname of zij zich op de hoogte kunnen stellen van de prestaties van hun gemeente.

Die ongelijkheid moet ongedaan worden gemaakt: elke inwoner moet het functioneren van zijn gemeente tegen het licht kunnen houden en vergelijken met andere gemeenten. Dan pas kan de horizontale

¹⁹ [Waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) is een samenvoeging van [De staat van de gemeente](http://De.staat.van.de.gemeente.nl) en watdoetjegemeente.nl

verantwoording in de raad aan kracht winnen. Benchmarken wordt door de Taakgroep gezien als een noodzakelijke voorwaarde om de kwaliteit van het bestuur en beleid op een hoog peil te houden dan wel te brengen. Komende jaren krijgen de gemeenten daarom de kans om zich bij het initiatief van www.waarstaatjegemeente.nl aan te sluiten. Dat traject dient parallel te lopen met de afbouw van specifiek toezicht (zie ook paragraaf 4.7). De Taakgroep vindt dat dit principe uiterlijk in 2011 in een wettelijke verplichting moet worden vormgegeven (vergelijkbaar met de code-Tabaksblat).

Het rijk en de VNG moeten samen de benchmarks verder invullen en de kwaliteit van de gegevens bewaken. Op deze wijze kunnen de benchmarks op geaggregeerd niveau voorzien in de informatiebehoefte van het rijk en de afzonderlijke beleidsmonitors vervangen. Het rijk kan vervolgens, in het vertrouwen dat de sector zelf de benchmarking goed regelt, op afstand monitoren dat het instrument benchmark wordt toegepast door alle gemeenten.

Bestuurskracht verduidelijkt

De definitie uit de theorie leert dat een gemeente bestuurskrachtig genoemd kan worden als deze in staat is zijn maatschappelijke opgaven te realiseren en als haar (wettelijke) basistaken op orde zijn. Maar wat betekent dat concreet? De Taakgroep hecht eraan dat gemeenten in de eerste plaats hun eigen agenda kunnen bepalen. Zij moeten zelf (kunnen) afwegen welke vraagstukken de grootste urgentie hebben en daarmee de hoogste prioriteit krijgen. Daarbij is het uiteraard belangrijk dat de lokale politiek en haar ambtelijke ondersteuning in contact staan met de gemeenschappen en znodig taken en bevoegdheden aan hen overlaten. Wanneer een inwoner klant is van de gemeente moet zij uitstekende dienstverlening leveren. Tegelijkertijd handhaaft de gemeente consequent de regels die zij zelf en de wetgever hebben gesteld. Daarnaast kan geen enkele gemeente de ogen voor de omgeving sluiten; ze opereert in een breder netwerk met bedrijven, maatschappelijke organisaties, de provincie en andere gemeenten. Een gemeente moet daarom ook in staat zijn vitale coalities te sluiten met andere partijen.²⁰

Het zijn de eisen die aan het functioneren van gemeenten mogen worden gesteld. Het zal geen moeite kosten daar andere criteria aan toe te voegen of andere accenten op te leggen. Dat maakt dat de vele bestuurskrachtonderzoeken waaraan gemeenten inmiddels zijn onderworpen, afhankelijk van de onderzoeker

²⁰ H. Wesseling en M. van Twist: *Innoveren en besturen in Openbaar Bestuur*. April 2006

verschillend van opzet en karakter zijn.²¹ Om de prestaties van gemeenten onderling vergelijkbaar te maken, uiteraard rekening houdend met de lokale en regionale context van elke afzonderlijke gemeente, dienen het ministerie van Binnenlandse Zaken en de VNG samen een onderzoeksmodel met verschillende modules, gerelateerd aan de verschillende aspecten van het begrip bestuurskracht, te ontwikkelen.

Met vaste regelmaat een bestuurskrachtonderzoek

Gemeenten dienen periodiek hun bestuurskracht te onderzoeken. Ook hier geldt weer: niet als instrument om door rijk of provincie te worden afgerekend, maar om van te leren en om verantwoording te kunnen afleggen aan de gemeenschap. Bestuurskrachtonderzoeken maken duidelijk op welke onderdelen een gemeente zichzelf kan verbeteren. De Taakgroep stelt voor dat alle gemeenten elke bestuursperiode, dus één keer in de vier jaar, een bestuurskrachtonderzoek 'nieuwe stijl' uitvoeren.

Visitaties

Als logisch sluitstuk van een kwaliteitssysteem vindt de Taakgroep het wenselijk als gemeenten toewerken naar onderlinge visitaties en vergelijkende analyses opzetten zoals die bijvoorbeeld worden uitgevoerd bij de politie, ziekenhuizen en universiteiten. Gemeenten stellen zich daarmee open voor andere werkwijzen in andere gemeenten en kunnen de positieve elementen daarvan meenemen naar hun eigen dagelijkse werkpraktijk. Andersom kunnen zij eigen positieve ervaringen overbrengen op gemeenten die nog tobben met een beleidsterrein of uitvoeringsopgave.

4.3 Dezelfde uitdaging voor alle gemeenten

Het is zeer waarschijnlijk dat niet alle gemeenten voldoende bestuurskracht hebben om de in hoofdstuk 3 genoemde taken zonder slag of stoot op te pakken. Moet elke gemeente wel elke taak willen krijgen? Ook nu al zien we dat bij de toedeling van taken door het rijk in zekere mate wordt gedifferentieerd. De stadsregio's rond de drie grootste gemeenten hebben zich in plaats van de provincies over de jeugdzorg mogen ontfemen.

²¹ Vgl. A.F.A. Korsten e.a.: *Bestuurskracht van gemeenten. Meten vergelijken en beoordelen*. Uitgeverij Eburon. Delft, 2007.

Andere gemeenten vervullen een centrumfunctie voor voortijdig schoolverlaten, maatschappelijke opvang en verslavingszorg. Daarnaast hebben 31 grote steden een rechtstreekse relatie met het rijk in het grotestedenbeleid (voor o.a. stedelijke vernieuwing).

De Taakgroep meent dat van deze uitzonderingen geen regel gemaakt moet worden. Hij kiest daarbij voor het belang van de inwoners. Inwoners van alle gemeenten moeten in principe bij hun gemeente terecht kunnen als het om de in hoofdstuk 2 aangeduide functies gaat.

Wel kan de decentralisatie van nieuwe taken gefaseerd worden ingevoerd. Net als indertijd bij de Wmo is gebeurd, kunnen enkele gemeenten zich in dat geval opwerpen als pilotgemeente. Een nieuwe taak wordt dan vroegtijdig bij een selecte groep gemeenten ingevoerd, zodat bij de latere uitrol over alle gemeenten rekening kan worden gehouden met de ervaringen die de pilotgemeenten hebben opgedaan.

Dat laat onverlet dat het gemeenten vrij staat te kiezen op welke wijze zij een nieuwe taak en verantwoordelijkheid oppakken. Uiteraard kunnen ze geheel zelf uitvoering geven aan een gedecentraliseerde taak. Alternatieven zijn uitbesteding of een samenwerkingsverband met andere gemeenten. (Zie ook paragraaf 4.6) Op deze wijze ontstaat wel als vanzelf differentiatie in de wijze van uitvoering en de uitkomsten van beleid.²²

4.4 Ruimte om te experimenteren

Met beperking van taakdifferentiatie mag niet worden miskend dat voor de meeste maatschappelijke vraagstukken maatwerk is vereist en dat sommige problemen niet in alle gemeenten voorkomen. De ontvolking in de periferie vraagt om een andere aanpak dan de vergroting van de maatschappelijke participatie van enkele bevolkingsgroepen in grote steden. De Taakgroep adviseert ruimte te maken voor experimenten in werkwijzen en aanpak voor gemeenten die kampen met specifieke opgaven. Rijksregelgeving mag daarbij geen hindernis zijn.

²² Zie voor de verschillende vormen van differentiatie de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB): *De gedifferentieerde eenheidsstaat. Advies over uniformiteit en pluriformiteit in het openbaar bestuur*. Den Haag, mei 2007.

4.5 Intergemeentelijke samenwerking

Eén van de manieren waarop gemeenten nieuwe taken succesvol kunnen verwerken is door met elkaar samen te werken. Wanneer meerdere gemeenten de handen ineenslaan kan elke gemeente aan bestuurskracht winnen. In de frontoffice zijn zij voor hun inwoners die eigenstandige gemeente, terwijl ze in de backoffice robuustheid organiseren door samenwerking. Inmiddels bestaan meerdere succesvolle voorbeelden van intergemeentelijke samenwerking.²³ Als uitvloeisel van de Wwb zijn bijvoorbeeld diverse intergemeentelijke sociale diensten opgericht die deze wet voor meerdere gemeenten uitvoeren. Onder de noemer van SETA (Samen en toch apart) gaan diverse gemeenten hun ambtelijke organisaties bundelen. Daarnaast bestaan constructies waar kleine gemeenten de ambtelijke werkzaamheden gedeeltelijk of in zijn geheel uitbesteden aan een grote buurgemeente. De voorbeelden onderschrijven dat gemeenten de creativiteit en het innovatieve vermogen bezitten om ook in de toekomst weer nieuwe taken op zich te nemen.

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) biedt veel mogelijkheden voor maatwerk. Deze kan toegankelijker worden gemaakt. De Taakgroep beveelt aan de Wgr aan te passen zodat de leesbaarheid en gebruiksvriendelijkheid wordt vergroot. Niettemin vindt de Taakgroep dat, mede gelet op de uitvoering van nieuwe te decentraliseren taken, in de Wgr méér ruimte voor andere, simpeler vormen van samenwerking moet komen. Daar is in de praktijk behoefte aan. De Taakgroep heeft daarom interesse voor het 'Finse model'. In Finland krijgen gemeenten de vrijheid nieuwe taken zelfstandig op te pakken of deze uit te besteden aan een zogenaamde gastheergemeente. Dit zijn veelal gemiddeld grotere gemeenten die voor kleinere gastgemeenten taken uitvoeren. De gastgemeenten maken hier zakelijke afspraken over met de gastheergemeente, waardoor transparant blijft waarop het bestuur van de gastgemeenten aanspreekbaar is. De gastgemeenten blijven zelfstandig en hoeven niet persé hun heil in schaalvergroting te zoeken. Het verdient aanbeveling de toepasbaarheid van het idee van gast- en gastheergemeenten voor Nederland te onderzoeken.²⁴

²³ Vgl. BMC: *Loslaten en uitdagen. Decentralisatie van taken naar gemeenten*. April 2008. In opdracht van de VNG.

²⁴ Zie voor een meer uitgebreide omschrijving van het Finse model: BMC: *Kracht ontwikkelen door nabuurschap. Onderzoek naar de mogelijkheden van het Finse 'gastheergemeentemodel'* in Nederland. Mei 2008. In opdracht van het Platform middelgrote gemeenten.

Bij intergemeentelijke samenwerking vraagt de democratische legitimiteit en de wijze waarop de verantwoording wordt vormgegeven, wel om voortdurende aandacht. Het college en de raad van een gemeente zijn en blijven verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op gemaakte keuzes en geboekte resultaten. Voor inwoners moet het helder zijn wie waarover gaat. De Taakgroep ziet daarom vooral kansen voor samenwerking bij uitvoeringstaken, zoals een gemeenschappelijk belastingkantoor of voor milieutaken. Bij samenwerking op meer strategische onderwerpen speelt de vraag naar legitimiteit op. In een democratie gaat het er immers om schaarse middelen te verdelen over de ruime keuze van maatschappelijke vraagstukken. Als die keuzes steeds worden verlegd naar steeds andere samenwerkingsverbanden, verdwijnt de besluitvorming over die verdeling uit het zicht van de gelegitimeerde politici en is de nagestreefde horizontale verantwoording niet langer mogelijk. De Taakgroep vindt dat bestuurders de vraag of zij nog invloed hebben op een beleidsterrein in hun portefeuille in principe altijd met ‘ja’ moeten kunnen beantwoorden.

De Wgr-plus regelt voor een aantal grootstedelijke regio's een samenwerkingsverband dat tegemoet komt aan de specifieke ruimtelijk-economische problematiek in die regio's. De Taakgroep adviseert deze regeling de komende periode ongewijzigd te continueren.

4.6 Herindeling alleen met draagvlak

Een manier om meer bestuurskracht te verwerven is een fusie met een of meerdere buurgemeenten. Schaalvergroting kan een positieve invloed hebben op de draagkracht en professionaliteit van de ambtelijke organisatie en het politieke bestuur. De Taakgroep vindt dat gelijkwaardige verhoudingen in het openbaar bestuur ook tot uiting moeten komen waar het gaat om een gemeentelijke herindeling. Gemeentelijke herindeling dient met steun van de gemeenten zelf tot stand kan komen; draagvlak is daarom zeer belangrijk. Het is echter niet gewenst dat één gemeente een regionaal gewenste herindeling kan tegenhouden. Dit kan de belangen van de regio (en gemeenten) onaanvaardbaar schaden. Het is aan provincies om te beoordelen of er voldoende draagvlak bestaat voor een herindeling.

Als gemeenten zelf besluiten te fuseren kan het rijk ook op dit moment die nieuwe gemeente wel in de verdeling van het gemeentefonds financieel compenseren voor de kosten, die daarmee gepaard gaan. De Taakgroep stelt voor deze regeling op te hogen.²⁵ Een fusie is een complex en langdurig proces. Verhoging van de extra bijdrage uit het gemeentefonds past beter bij het werkelijke beslag van een fusie.

4.7 Generiek toezicht als sluitstuk

Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten zelf om te werken aan versterking van hun bestuurskracht. Met een verplichte deelname aan waarstaatjegemeente.nl en een periodiek bestuurskrachtonderzoek kan in beeld worden gebracht in hoeverre gemeenten er in slagen te werken aan de verbetering van hun kwetsbare onderdelen. Daarmee kan het specifiek interbestuurlijk toezicht tot een minimum worden beperkt.

Wanneer gemeentelijke prestaties na herhaaldelijke signalering onvoldoende blijven, staat alleen nog het instrumentarium van generiek toezicht open. De bevoegdheid tot schorsing en spontane vernietiging door de Kroon en de mogelijkheid om in te grijpen bij taakverwaarlozing door een mede-overheid mogen worden afgestoft. Deze middelen zijn wel beschikbaar, maar worden – zoals de Commissie-Oosting terecht opmerkt – nauwelijks toegepast. Naast de introductie van nieuwe, niet-vrijblijvende instrumenten voor horizontale verantwoording over het functioneren van gemeenten, wordt het specifieke toezicht grotendeels afgeschaft en de instrumenten voor generieke toezicht gerevitaliseerd.

²⁵ Bij een herindeling nemen de bestuurskosten af (minder bestuurders en gemeentesecretarissen) maar is er wel sprake van frictiekosten: het overgaan van de ene naar de andere organisatie kost enige tijd. Het verwachte efficiencyvoordeel kan niet direct worden gerealiseerd. Die vermindering van bestuurslasten komt tot uitdrukking in een lagere uitkering dan een eenvoudige optelsom. Dat heeft te maken met de vaste voet: elke gemeente krijgt in ieder geval een vast bedrag los van meer variabele factoren als het aantal inwoners, aantal bijstandgerechtigden en leeftijdsopbouw van de populatie. Bij een fusie van drie gemeenten wordt de bijdrage uit het gemeentefonds uiteindelijk teruggebracht van drie keer de vaste voet naar één. Ook andere bijdragen uit het fonds, bijvoorbeeld voor gemeenten met een centrumfunctie, kunnen komen te vervallen. Een nieuwe gemeente krijgt daarom op dit moment gedurende vier jaar een extra bijdrage uit het gemeentefonds waarbij ondermeer wordt gerekend met het doorlopen van de vaste voet van de oude gemeenten voor zeven jaar. Bij de voorgestelde ophoging van de Taakgroep wordt gerekend met het doorlopen van de vaste voetenvoor twee bestuursperiode, dus acht jaar. Daarbij zouden de extra middelen vooral in het eerste jaar na de fusie beschikbaar moeten worden gesteld.

4.8 Kortom

- De Taakgroep wil zoveel mogelijk openheid en transparantie over de prestaties van gemeenten. Inwoners moeten immers inzicht hebben in het functioneren van hun gemeente. Alle gemeenten krijgen de gelegenheid zich de komende jaren aan te sluiten bij www.waarstaatjegemeente.nl. In uiterlijk 2011 wordt het principe van verplichte deelname in wetgeving vastgelegd.
- Het ministerie van BZK en de VNG gaan gezamenlijk het begrip bestuurskracht invullen en een daaraan gerelateerd onderzoeksmodel met verschillende modules ontwikkelen.
- Gemeenten onderzoeken elke bestuursperiode, dus één keer in de vier jaar, hun bestuurskracht om inzicht te krijgen waar zij hun functioneren kunnen verbeteren.
- De Taakgroep vindt het wenselijk als gemeenten toewerken naar onderlinge visitaties en vergelijkende analyses opzetten zoals die worden uitgevoerd bij bijvoorbeeld de politie, ziekenhuizen en universiteiten.
- Alle inwoners moeten er van op aankunnen dat hun gemeente aanspreekbaar is op alle gemeentelijke taken die de wet oplegt. Wel kunnen nieuwe decentralisaties in fases worden uitgevoerd, waardoor tijdelijk wordt gedifferentieerd. Gemeenten kunnen zelf bepalen op welke wijze zij uitvoering geven aan een nieuwe taak. Decentralisatie leidt zo automatisch tot differentiatie in uitvoering en uitkomsten van beleid.
- Sommige maatschappelijke vraagstukken vragen om een specifieke aanpak. De Taakgroep wil ruimte voor experimenten in werkwijze en aanpak waarbij rijksregelgeving niet in de weg mag staan.
- Met intergemeentelijke samenwerking kan een verzameling van gemeenten nieuwe bestuurskracht genereren. De Taakgroep ziet vooral mogelijkheden voor coöperatie tussen gemeenten bij uitvoerende taken.

- Binnen de Wgr moet er meer ruimte komen voor andere, eenvoudiger vormen van samenwerking. De Wgr moet aldus worden herzien en leesbaarder en gebruiksvriendelijker worden. De Taakgroep adviseert tot slot het Finse model van gast- en gastheergemeenten verder te onderzoeken op de toepasbaarheid in Nederland.
- Herindelingen vinden in principe plaats met steun van de te fuseren gemeenten zelf. De herindelingsbijdrage in het gemeentefonds wordt verruimd.
- Met de introductie van nieuwe, niet-vrijblijvende instrumenten voor horizontale verantwoording van gemeenten ligt de weg open naar minder toezicht. De bevoegdheid tot schorsing en spontane vernietiging door de Kroon en de mogelijkheid om in te grijpen bij taakverwaarlozing door een mede-overheid mogen worden afgestoft.

5. Werkprogramma

5.1 Voorwaarden en vormgeving decentralisaties

De Taakgroep heeft een ambitieuze agenda. Zijn visie op gemeenten, de maatschappelijke urgentie van problemen en de benodigde toerusting van gemeenten zijn een voorbode dat gemeenten de komende jaren in het centrum van de belangstelling zullen staan. De Taakgroep wil daarbij leren van de lessen uit het recente verleden. In opdracht van het ministerie van BZK evalueerde de Tilburgse School voor Politiek en Bestuur het decentralisatiebeleid van de afgelopen vijftien jaar. De centrale vraag luidde daarbij: zijn gemeenten in staat (geweest) om gedecentraliseerde taken goed uit te voeren en heeft het rijk hen hiertoe in voldoende mate ondersteund?

De uitkomsten zijn bemoedigend.²⁶ Gemeenten blijken over grote veerkracht te beschikken. Ze zoeken creatief naar mogelijkheden om uitvoering te kunnen geven aan nieuwe taken. Natuurlijk zijn er altijd de nodige (aanloop-)problemen bij decentralisaties. Zo zorgt het tempo van decentralisatie dikwijls voor onduidelijkheid. Voordat een gemeente gewend is aan de gedecentraliseerde beleidstaken, worden de spelregels soms alweer gewijzigd of worden nieuwe, aanvullende taken overgedragen. Vaak is ook pas vlak voor de overdracht van de taken bekend om welke taken het nu precies gaat, en onder welke condities. Gemeenten zijn hierover terecht kritisch. Een dergelijke gang van zaken legt een grote druk op gemeenten, waarbij de steun en begeleiding van het rijk node wordt gemist. Het wekt in eerste instantie de indruk dat gemeenten onvoldoende kennis, kunde, financiële middelen en capaciteit in huis hebben om de nieuwe taak goed uit te voeren.

Maar ook dat weten gemeenten meestal weer op te lossen met bijvoorbeeld uitbesteding, de inhuur van externen, samenwerking met andere gemeenten, extra inzet van middelen of het (tijdelijk) accepteren van een suboptimale uitvoering. Zijn deze oplossingen dan voldoende? Ja en nee. Als het gaat om de slagvaardigheid in de uitvoering zeker wel. Dan blijken gemeenten innovatief in het bedenken van nieuwe oplossingen. De oplossingen blijken niet voldoende wanneer het stimuleren van lokaal maatwerk de belangrijkste doelstelling is. Dan helpen bestuurlijke hulpconstructies zoals uitbesteding of vergaande samenwerking niet of minder.

De lessen van Boogers e.a. zijn zonder meer van toepassing zijn op de genoemde voorstellen in hoofdstuk 3. Zo vindt de Taakgroep met Boogers dat gemeenten betrokken moeten worden bij de probleemdefiniëring,

²⁶ Zie M. Boogers e.a, 2008.

oplossingsrichting en werkwijze om lokale vraagstukken op te lossen. Als goed voorbeeld geldt het Implementatiebureau Wmo van de VNG en het ministerie van VWS. Dit bureau begeleidt verschillende invoeringstrajecten, stelt de gereedheidskist samen (bestaande uit handreikingen, modelverordeningen etc.) en ondersteunt zogenaamde ontwikkelpilots in gemeenten. Het implementatiebureau staat onder leiding van een projectleider van VWS en een projectleider van de VNG.

De Taakgroep meent dat de decentralisatie van taken rond de Wmo-AWBZ en de Jeugdzorg op een vergelijkbare wijze vorm moet krijgen. Ook bij deze dossiers kunnen pilotgemeenten worden geselecteerd en kunnen werksessies tussen betrokken ministeries en gemeenten ervoor zorgen dat de decentralisatie een gezamenlijke operatie is. Het rijk dient in alle opzichten duidelijk te zijn over de (financiële) risico's. Gemeenten zullen risicomijdend gedrag vertonen als hierover onduidelijkheid bestaat. Dit kan een geslaagde en snelle uitvoering in de weg staan, terwijl het toch de bedoeling is om maatschappelijk urgente problemen aan te pakken.

Tot slot volgt de Taakgroep het rapport 'Decentralisatie als opgave' wanneer het stelt dat bij het oplossen van problemen meer ruimte moet zijn voor bestuurlijke arrangementen zoals de Rotterdamwet. De Taakgroep adviseert in dit licht structureel ruimte te creëren voor experimenten waarbij in bijzondere gevallen regelgeving kan worden toegesneden op een urgent vraagstuk van een gemeente.

Decentralisatie van taken en bevoegdheden in combinatie met een grotere lokale autonomie leidt onvermijdelijk tot meer differentiatie in de manier waarop gemeenten hun taken uitvoeren. Lokaal maatwerk is niet alleen maar een gegeven; het is in ogen van de Taakgroep ook noodzakelijk om de politiek-bestuurlijke authenticiteit van gemeenten tot uitdrukking te brengen.

5.2 Samen aan de slag!

Zo luidde de titel van het Bestuursakkoord tussen rijk en gemeenten. Tijdens de gesprekken die hij met diverse mensen van verschillende overheidslagen, bedrijven en maatschappelijke organisaties heeft gevoerd, heeft de Taakgroep gezien dat overheden tot een gezamenlijke aanpak kunnen komen voor het oplossen van maatschappelijke opgaven. De Taakgroep adviseert daarom bij de beleidsontwikkeling op rijksniveau steeds vanaf het begin de uitvoeringspraktijk te betrekken. De mensen die aan de slag moeten met de uitvoering van

ambitieuze bedachte plannen bepalen immers of die plannen ook gaan werken. Interdepartementale werk- en projectgroepen zijn inmiddels heel gewoon; interbestuurlijke werk- en projectgroepen zouden dat moeten worden. Dan werkt het als één overheid.

5.3 Uitvoering van de decentralisatievoorstellen

In onderstaande tabel staat uitvoering van de decentralisatievoorstellen uit hoofdstuk 3, gerangschikt naar thema.

Mogelijkheden	Toelichting	3.2 Stedelijke ontwikkeling	3.3 Maatsch. ondersteuning	3.4 Jeugd	3.5 Participatie	3.6 Overig
Projecten Nota Ruimte	Na besluitvorming over lokale projecten via decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds.	x				
Veilig ondernemen (w.o. SCKB)	Decentralisatie naar het gemeentefonds.	x				
Maatschappelijke opvang	Gekoppeld aan de WMO via het gemeentefonds te decentraliseren.		x			
Vrouwenopvang	Zie maatschappelijke opvang.		x			
Verslavingsbeleid	Zie maatschappelijke opvang.		x			
BDU SIV	De Brede Doel Uitkering-SIV Sociaal, Integratie en Veiligheid wordt voor een belangrijk deel ondergebracht in de WMO (maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en vrouwenopvang) en participatiebudget het (middelen voor Educatie en inburgering). De resterende middelen (voortijdig schoolverlaten en voorschoolse educatie) worden toegevoegd aan het gemeentefonds.		x	x	x	
Integratie en Inburgering	Maakt deel uit van de vorming van het participatiebudget.				x	
Voorschoolse educatie, voortijdig schoolverlaten, impuls brede scholen	Dit zijn deels middelen in de BDU-SIV en maken mogelijk dat gemeenten daadwerkelijk regie kunnen voeren op jeugd- en onderwijsbeleid. Decentralisatie naar gemeentefonds.			x		
Volwasseneneducatie	Maakt deel uit van de vorming van het participatiebudget.				x	
WWB-Werk	Maakt deel uit van de vorming van het participatiebudget.				x	
Monumenten	In het commissie-advies over het toekomstig stelsel (Modernisering Monumentenzorg) mogelijkheden voor decentralisatie meenemen.					x

Mogelijkheden	Toelichting	3.2 Stedelijke ontwikkeling	3.3 Maatsch. ondersteuning	3.4 Jeugd	3.5 Participatie	3.6 Overig
Externe Veiligheid	Decentralisatie via decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds.					x
Spoorse doorsnijdingen	Decentralisatie via decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds.					x
BLS	Er wordt onderzocht of dit op termijn gekoppeld kan worden aan het ISV.	x				
ISV	Decentralisatie via decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds per 2010.	x				
Bodemsanering	Zie ISV.	x				
Maatschappelijke Ondersteuning / AWBZ	Overdracht onderdelen vanuit de AWBZ op de langere termijn, maar zo mogelijk al binnen deze kabinetsperiode.		x			
BDU Jeugd en Gezin (CJG's)	Afspraak is dat de BDU m.i.v. 2011 naar het gemeentefonds overgaat, mits landelijke dekking van de Centra voor Jeugd en Gezin.			x		

Tabel 5.1 Uitvoering decentralisatievoorstellen

5.4 Instrumenten voor toerusting van gemeenten

De VNG heeft het initiatief genomen tot de oprichting van het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). Dit instituut moet zich ontwikkelen tot een gezaghebbend instituut dat de voorwaarden creëert voor optimale ondersteuning van gemeenten. Daaronder vallen collegiale visitaties, certificering van het bestuurskrachtinstrumentarium, maar ook het beheer van (ICT)standaarden en benchmarks. De oprichting van het instituut is onderwerp van besluitvorming in de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 26 september 2008.

Bij het ministerie van BZK is een programmadirectie Krachtig Bestuur in oprichting die eveneens de versterking van het lokale bestuur als prioriteit heeft. De Taakgroep gaat ervan uit dat het kwaliteitsinstituut en de programmadirectie in samenwerking deze acties coördineren.

Onderstaande tabel geeft aan welke acties de Taakgroep adviseert.

Actie	Wie	Hoe en wanneer
Transparantie over prestaties van gemeenten door aansluiting van alle gemeenten bij www.waarstaatjegemeente.nl	VNG en BZK	Opname in het nog te ontwikkelen programma Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) van de VNG en gelieerde organisaties en in het programma Krachtig Bestuur van BZK. Vrijwillig starten vanaf dit jaar; wettelijke verplichting in 2011.
Invullen van het bestuurskrachtbegrip en ontwikkelen van het daaraan gerelateerd onderzoeksmodel	VNG en BZK	Gezamenlijke agenda opstellen van BZK en VNG. Starten in 2008.
Gemeenten onderzoeken elke bestuursperiode, dus één keer in de vier jaar, hun bestuurskracht.	Gemeenten	VNG en BZK zullen, afhankelijk van de gezamenlijke agenda, hierin faciliteren.
Gemeenten stimuleren om visitaties onderling te organiseren.	VNG	Opname in het nog te ontwikkelen programma Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) van VNG en gelieerde organisaties. Starten in 2008.
1) De Wgr herzien en ruimte voor andere, meer simpele vormen van samenwerking inbouwen. 2) Het Finse model van gast- en gastheergemeenten verder onderzoeken op toepasbaarheid.	BZK, VNG en het Platform Middelgrote Gemeenten.	1) Wetgevingstraject kan worden gestart in 2008 2) Op initiatief van gemeenten pilots ontwikkelen om het Finse model te toetsen, en wel in nauwe samenwerking met Het Platform Middelgrote Gemeenten en met ondersteuning BZK en VNG. Starten in 2008.

Tabel 5.2 Instrumenten voor intergemeentelijke samenwerking

BIJLAGEN

Bijlage I: Geraadpleegde literatuur

BMC: *Loslaten en uitdagen. Decentralisatie van taken naar gemeenten*. April 2008. In opdracht van de VNG.

BMC: *Kracht ontwikkelen door gastheerschap. Onderzoek naar de mogelijkheden van een 'centrumgemeente nieuwe stijl'*. Mei 2008. In opdracht van het Platform middelgrote gemeenten

M. Boogers e.a.: *Decentralisatie als opgave. Een evaluatie van het decentralisatiebeleid van de Rijksoverheid, 1993 – 2008*. Tilburg, Februari 2008.

Commissie Gemeentelijke Dienstverlening: *Publieke dienstverlening, professionele gemeenten*. Juni 2005. (Commissie-Jorritsma)

Commissie Doorlichting Interbestuurlijke Toezichtarrangementen: *Van specifiek naar generiek. Doorlichting en beoordeling van interbestuurlijke toezichtarrangementen*. September 2007. (Commissie-Oosting)

Commissie Gemeentewet en Grondwet: *De eerste overheid*. Juni 2007. (Commissie-Van Aartsen)

Commissie Toekomst Lokaal Bestuur. *Wil tot verschil. Gemeenten in 2015*. Juni 2006. (Commissie-Bovens)

Gemengde commissie decentralisatievoorstellen provincies: *Ruimte, regie en rekenschap*. Maart 2008. (Commissie-Lodders)

Heijne, Bas: *Onredelijkheid*. Uitgeverij De bezige Bij. Amsterdam, 2007.

Korsten, A.F.A. e.a.: *Bestuurskracht van gemeenten. Meten vergelijken en beoordelen*. Uitgeverij Eburon. Delft, 2007.

Provincie Overijssel: *De vitale coalitie van de provincie Overijssel*. 2006.

Provincie Zuid-Holland: *Programma provincie nieuwe stijl. Een krachtig en slagvaardig Zuid-Holland*. Maart 2008.

Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB): *De gedifferentieerde eenheidsstaat. Advies over uniformiteit en pluriformiteit in het openbaar bestuur.* Den Haag, Mei 2007.

Raad van State: *Spelregels voor interbestuurlijke verhoudingen. Eerste periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen.* Den Haag. November 2006.

Vereniging van Gemeentesecretarissen en Vereniging voor Bestuurskunde: *Sterke gemeenten binden. Een bijdrage aan de visieontwikkeling op de toekomst van lokaal bestuur.* Mei 2006.

Vereniging voor Gemeentesecretarissen en Vereniging voor Bestuurskunde: *Over bestuurskracht en maatschappelijke veerkracht. Pleidooi voor het organiseren van veerkracht in lokale gemeenschappen.* Mei 2007.

VNG: *Voorzetten voor decentralisatie; Argumenten en mogelijkheden voor (verdere) decentralisatie van taken naar gemeenten.* 2008.

H. Wesseling en M. van Twist: *Innoveren en besturen.* In Openbaar Bestuur. April 2006

Coalitieakkoord tussen de Tweede-Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie: *Samen Werken, Samen Leven.* Februari 2007

Bestuursakkoord rijk en gemeenten: *Samen aan de slag!* Juni 2007

Bijlage II: Instellingsbesluit Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. taskforce: Interbestuurlijke taskforce gemeenten;
- b. minister: de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- c. staatssecretaris: de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- d. bestuursakkoord: 'Samen aan de slag', Bestuursakkoord rijk en gemeenten, juni 2007

Artikel 2

Er is een Interbestuurlijke taskforce gemeenten.

Artikel 3

1. De taskforce heeft tot taak de uitvoering van het bestuursakkoord te bevorderen en daartoe:
  - a. de decentralisatievoorstellen uit het bestuursakkoord met kracht te bevorderen, en daarbij bijzondere aandacht te schenken aan het verminderen van bestuurlijke drukte, het vergroten van de benodigde bestuurskracht, de invulling van de financiële verhouding, en het inventariseren van verdere mogelijkheden tot decentralisatie;
  - b. te onderzoeken of en in welke mate bij de realisatie van de decentralisatieambities uit het bestuursakkoord het noodzakelijk of gewenst is dat gemeenten in de uitvoering van elkaar verschillen;
  - c. de complexiteit van de bestuurlijke praktijk te reduceren door op een aantal beleidsterreinen het 'twee bestuurslagen principe' uit het Coalitieakkoord en het bestuursakkoord toe te passen;
  - d. te onderzoeken op welke wijze de praktijk van intergemeentelijke samenwerking kan worden vergemakkelijkt.
2. De taskforce wordt gevraagd het rapport 'De eerste overheid' van de commissie Van Aartsen en de resolutie die de VNG naar aanleiding van dat rapport op 10 september 2007 heeft vastgesteld, te betrekken bij haar werkzaamheden.

3. De taskforce wordt gevraagd een half jaar na aanvang van haar werkzaamheden te rapporteren aan de minister en staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, betrokken bewindslieden en aan de voorzitter van de VNG.
4. Na het uitbrengen van het rapport is de taskforce opgeheven.

Artikel 4

1. De taskforce bestaat uit de volgende leden:
  - dhr. mr. E.M. d'Hondt (voorzitter)
  - dhr. W.J. Stolte
  - mw. drs. L.B.J. van Geest
  - dhr. mr. R.J.J.M. Pans
  - mw. drs. A.C. van Es (secretaris)
2. De minister benoemt en ontslaat de voorzitter en leden van de taskforce.
3. Het secretariaat van de taskforce wordt gevoerd door ambtenaren van het rijk en de VNG.
4. Het secretariaat wordt bij de uitoefening van zijn taak rechtstreeks aangestuurd door de commissie en voert zijn werkzaamheden onafhankelijk van de betrokken ministers en de VNG uit.
5. De taskforce kan, met inachtneming van de bepalingen van dit besluit, zijn werkwijze en die van het secretariaat regelen.
6. Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de commissie geschiedt met inachtneming van de beheersregels, op grond van de Archiefwet en het Archiefbesluit. De bescheiden worden na het beëindigen van de werkzaamheden overgedragen aan het archief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel 5

De leden van de commissie kunnen op basis van het Vacatiegeldenbesluit 1988 een vacatiegeld van € 200,- per vergadering ontvangen voor hun werkzaamheden. De voorzitter van de taskforce kan op basis van het Vacatiegeldenbesluit 1988 een vacatiegeld van € 260,- per vergadering ontvangen voor zijn werkzaamheden.

Artikel 6

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

Artikel 7

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Interbestuurlijke taskforce gemeenten.

Dit besluit zal met toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES, MEDE NAMENS DE
STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

Mevrouw dr. G. ter Horst

Toelichting

Algemeen

In het bestuursakkoord rijk en gemeenten zijn afspraken gemaakt over het behalen van maatschappelijke resultaten op een aantal terreinen. In het bijzonder Veiligheid, Jeugd en Gezin, Wonen wijken en Integratie, Participatie, Maatschappelijke Ondersteuning en Onderwijs. Daarbij is afgesproken dat een interbestuurlijke taskforce van topambtenaren van rijk, provincies en gemeenten vanuit de verschillende inhoudelijke opgaven de benodigde acties op een aantal nader te bepalen terreinen verder zal uitwerken. Daarbij staan de in het bestuursakkoord gemaakte afspraken niet ter discussie en zal de taskforce daarop gebaseerde beleidsprocessen respecteren. Kabinet en VNG hebben uitgebreide afspraken over het thema participatie en over jeugd en gezin gemaakt. De taskforce zal om die reden deze thema's buiten beschouwing laten bij verdere decentralisatievoorstellen. De taskforce zal bij haar werkzaamheden het advies van de VNG-commissie Van Aartsen²⁷ betrekken.

Artikelsgewijs

Artikel 3

In het Bestuursakkoord wordt een aantal passages gewijd aan de taakopdracht voor de taskforce²⁸. Het gezamenlijk uitgangspunt voor het instellen van de taskforce is de doelstelling van het kabinet en gemeenten om de slagvaardigheid van de overheid te vergroten. In de visie van het kabinet en gemeenten is een slagvaardige overheid nodig voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Krachtige gemeenten zijn daarin de basis, zij zijn bij uitstek de bestuurslaag waar maatschappelijke vraagstukken zich manifesteren. Decentralisatie, het terugdringen van bestuurlijke drukte, het versterken van bestuurskracht van gemeenten en voldoende financiële armslag van gemeenten zijn nodig om deze krachtige basis te scheppen. In het bestuursakkoord zijn op dit punt de eerste stappen gezet; van de taskforce worden vervolgstappen gevraagd.

²⁷ *De eerste Overheid*. VNG-commissie Gemeentewet en Grondwet, Den Haag juni 2007

²⁸ Zie hiervoor de paragrafen 1.1.1, 1.1.2. en 1.1.3. van het bestuursakkoord

Deze vervolgstappen concentreren zich met name op de decentralisatieopgave en in het verlengde daarvan op de vragen rond bestuurskracht en bestuurlijke drukte. Vanzelfsprekend dient decentralisatie ook gepaard te gaan met voldoende financiële armslag.

De taskforce wordt, gezien de korte tijd waarin de werkzaamheden dienen plaats te vinden, gevraagd een pragmatische invulling aan de haar opgedragen taken te geven. Dit houdt in dat de voorstellen in de huidige politiek-bestuurlijke context toepasbaar dienen te zijn. Ook betekent dit dat van de taskforce wordt verwacht dat de voorstellen op het benodigde draagvlak kunnen rekenen.

Artikel 4

De samenstelling van de commissie is tot stand gekomen in goed overleg tussen de betrokkenen in het Kabinet en de VNG. Bij de samenstelling van de leden van de commissie is gelet op een evenwichtige deelname van de betrokken partijen onder voorzitterschap van een onafhankelijke voorzitter. De commissie kan externe deskundigen bij haar bijeenkomsten uitnodigen. Aan de commissie wordt een deskundig secretariaat ter beschikking gesteld.

De afstemming tussen de werkzaamheden van de Interbestuurlijke Taskforce Gemeenten en de Gemengde Commissie Decentralisatievoorstellen Provincies is gewaarborgd via mevrouw drs. A.C. van Es, directeur-generaal Bestuur van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, die als lid en tevens secretaris aan beide commissies zal deelnemen.

Artikel 5

De voorzitter en externe leden kunnen een financiële bijdrage ontvangen conform het Vacatiegelden besluit 1988. Ambtelijke leden in de taskforce hebben daar volgens dat besluit geen recht op.

Daarnaast is er een budget beschikbaar voor onderzoek.

Bijlage III: Samenstelling Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten

---

mr. E.M. d'Hondt (voorzitter)

W.J. Stolte

mevr. drs. L.B.J. van Geest

mr. R.J.J.M. Pans

mevr. drs. A.C. van Es (secretaris)

Adviseur:

drs. H. Andersson

Ambtelijk secretariaat:

mevr. drs. G.J. Lautenbach (projectleider)

drs. M. de Haan

mevr. mr. drs. K.P.A.M. Nagtzaam

drs. R. Rossaert

drs. J. A. van Dommelen

mevr. T.H. Kroezen-Berg

drs. H.J. Schartman (projectleider tot 1 februari 2008)

Adviseurs van de Taakgroep en het secretariaat:

drs. M.J. Fraanje (redactie)

mevr. drs. A. van Brunschot

Bijlage IV: Stand van zaken decentralisatieafspraken Bestuursakkoord

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de stand van zaken per eind mei 2008 van de afspraken van het Bestuursakkoord,. Het betreft specifiek de dossiers waarover decentralisatieafspraken zijn gemaakt tussen rijk en gemeenten. Veel dossiers zijn onderwerp van gesprek tussen de betrokken ministeries en de VNG; andere dossiers lopen op schema. De Taakgroep uit haar zorg over enkele onderwerpen, zoals de bestuurlijke afspraken over Brede Scholen, voortijdige schoolverlaters en over de bundeling kleine inkomensregelingen en de Werkleertrajecten.

Ministerie	Dossier	Omschrijving	Stand van zaken
Min BZK	Bommenregeling	Overheveling naar gemeentefonds	In opdracht van BZK is onderzoek gedaan naar alternatieven voor het huidige bijdragebesluit. Hierbij zijn gemeenten, VNG en de raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) betrokken. Reële alternatieven lijken haalbaar.
Min BZK	Polarisatie en radicalisering	Decentralisatie-uitkering met ingang van 2007	In 2007 is eenmalig € 400.000 uitgekeerd aan Amsterdam (via een vast bedrag aan Amsterdam in het gemeentefonds). Vanaf 2008 moet dit een integratie- of decentralisatie-uitkering worden.
Min BZK	Veiligheid	Wetsvoorstel Bestuurlijke boete kleine ergernissen	Voor het begrotingsjaar 2007 was de eerder vastgestelde uitname uit het gemeentefonds (jaarlijks € 5.000.000) reeds ongedaan gemaakt aangezien het wetsvoorstel bestuurlijke boete bij fout parkeren nog onderwerp was van parlementaire behandeling. Inmiddels is duidelijk dat er geen bestuurlijke boete voor fout parkeren komt. Het draagvlak voor een bestuurlijke boete bij gemeenten is hierdoor afgenomen.
Min BZK	Veiligheid	25% minder criminaliteit en overlast in 2010	Afspraak tussen rijk en VNG om het Bestuursakkoord te monitoren op basis van 10 outcome doelstellingen wordt uitgevoerd.
Min BZK	Veiligheid	Visie op de OOV portefeuille burgemeester en doorzettingsmacht	Nog in de verkennende fase.
Min EZ	Stadseconomie	Onderdeel van evaluatie protestedenbeleid GSB-beleid	Evaluatie van GSB voorzien in 2009 (einde convenantperiode). Op de begroting van EZ staan ook geen middelen meer voor na die periode.
Min FIN	WOZ	Overheveling Specifieke Uitkering WOZ-waardering naar gemeentefonds	Is geregeld per 1 januari 2009.

Ministerie	Dossier	Omschrijving	Stand van zaken
Min J&G	Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's)	De brede doeluitkering wordt als decentralisatie-uitkering toegevoegd aan het gemeentefonds, als sprake is van landelijke dekking CJG.	De brede doeluitkering is gevormd. De Centra voor J&G zijn nog in oprichting en dus is er nog geen landelijke dekking en overheveling naar het gemeentefonds (in 2010 evaluatie en bij positief advies overheveling vanaf 2012 naar gemeentefonds).
Min J&G	Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's)	Het kabinet stimuleert dat er een voorpost van het bureau jeugdzorg functioneert in de Centra voor Jeugd en Gezin, in ieder geval in de centrum-gemeenten. Het kabinet bevordert voorts dat er in de backoffice van de Centra voor Jeugd en Gezin sprake is van een goede verankering met het bureau jeugdzorg.	Besprekingen tussen rijk, VNG en IPO lopen. Het rijk stimuleert via de website invoering CJG.nl.
Min J&G	Elektronisch Kinddossier en Verwijsindex	Het kabinet stelt een bedrag oplopend tot € 20 mln. in 2011 beschikbaar voor het EKD en VWI, dat wordt toegevoegd aan de algemene uitkering van gemeentefonds.	In 2008 wordt € 5 mln. oplopend naar € 20 mln. in 2011 - overgeheveld naar het gemeentefonds.
Min J&G	Stroomlijning jeugdzorgketen	Pilots voor nieuwe vormen van samenwerking tussen gemeenten en provincies	Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht hebben in G4-verband aangegeven om proeftuin te willen zijn. Dit bevindt zich nog in de voorbereidende fase. (Zie ook paragraaf 3.4).
Min JUS	Ex-gedetineerden	Afspraken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden van ex-gedetineerden	Voor de zomer 2008 wordt hierover een rapportage verwacht.
Min JUS	Huiselijk geweld	Gemeenten bieden hulpverlening aan slachtoffers in het kader van Wet tijdelijk huisverbod	Op 9 april jl. is het landelijk implementatieteam Wet tijdelijk huisverbod van start gegaan. Er is tevens een digitale nieuwsbrief Landelijk Implementatieteam Wet tijdelijk huisverbod welke vanaf de zomer 2008 regelmatig de betrokken instanties zal informeren over de stand van zaken. Het wetsvoorstel is in het najaar 2007 door de Tweede Kamer aangenomen en ligt nu ter behandeling voor in de Eerste Kamer.
Min OCW	Actieplan cultuurbereik	Met ingang van 2009 decentralisatie-uitkering	OCW is in samenwerking met de VNG bezig met een alternatief: een OCW-Fonds cultuurparticipatie

Ministerie	Dossier	Omschrijving	Stand van zaken
Min OCW	Beeldende Kunst en Vormgeving (BVK)	Met ingang van 2009 decentralisatie-uitkering	De decentralisatie-uitkering BKV bedraagt € 13,5 mln. per jaar vanaf 2009 en wordt verdeeld over de 90.000 + gemeenten (peildatum 1-1-2007) en de provinciehoofdsteden.
Min OCW	Brede scholen	Nadere afspraken over: <ul style="list-style-type: none"> - dekkend aanbod brede scholen in 40 wijken en een versnelde uitbreiding van het aantal brede scholen in primair en voortgezet onderwijs - inzet van combinatiefuncties - bundeling van geldstromen van rijk en gemeenten - het rijk zal middelen inzetten voor de p-component van de bekostiging van Brede scholen 	Combinatiefuncties worden gefinancierd via de decentralisatie-uitkering van het gemeentefonds. Er zijn zorgen over de voortgang op de andere dossiers.
Min OCW	Educatie	Bundeling in participatiebudget	Zie SZW participatiebudget
Min OCW	Excessieve kosten archeologie	Tegemoetkoming in de kosten	Is overgeheveld naar het gemeentefonds.
Min OCW	Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	De inzet zal zijn om in deze kabinetsperiode alle doelgroepkinderen te bereiken met VVE-programma's die van bewezen kwaliteit zijn, te beginnen met de grote gemeenten en een aantal plattelandsgemeenten	In totaal is € 4,6 mln. per jaar voor de jaren 2008 en 2009 overgeheld naar gemeentefonds voor 3 pilots in Limburg, Drenthe en Groningen. (Zie ook paragraaf 3.4).
Min OCW	Voortijdige Schoolverlaters beschikbaar stelt voor VSV (VSV)	De extra middelen die het rijk bedoeld om gemeenten hun coördinerende rol te laten vervullen. Daartoe worden met gemeenten afspraken gemaakt over een stapsgewijze reductie van het aantal VSV-ers.	Er loopt een traject doorlichting leerplichtketen. Dit dreigt een veelheid aan losse maatregelen op te leveren. Bovendien bestaat het risico van interbestuurlijk toezicht. (Zie ook paragraaf 3.4).
Min OCW	Vorming basisbibliotheken	Overheveling naar gemeentefonds.	Is overgeheveld naar het gemeentefonds.

Ministerie	Dossier	Omschrijving	Stand van zaken
Min SZW	Bundeling kleine inkomensregelingen	Nieuw bestuurlijk, financieel en informatiearrangement in verband met bundeling IOAW, IOAZ, WWIK en Bbz met het I-deel van de WWB.	Eerste verkennend ambtelijk gesprek heeft plaatsgevonden (februari jl.) over de IOAW en IOAZ met name over de wijze van verdelen (objectief of met eigen maatstaven). Over de WWIK en Bbz is nog geen inhoudelijke gedachteswisseling geweest. Er zijn zorgen over de voortgang.
Min SZW	Deregulering Langdurigheidstoelage	Langdurigheidstoelage wordt omgezet in categoriale bijzondere bijstand. De € 40 mln. aan structurele middelen (ingang 2009) worden toegevoegd aan het gemeentefonds.	Het wordt omgezet in een aparte, categoriale regeling binnen de WWB. Een wetsvoorstel ligt bij de Tweede Kamer.
Min SZW	Het participatiebudget	Bundeling van participatie-bevorderende budgetten zodat gemeenten deze budgetten optimaal kunnen inzetten voor het bevorderen van duurzame participatie. Als eerste gebeurt dit voor volwasseneducatie, inburgering en voor re-integratie. Aandachtspunt is het behoud van de infrastructuur van de ROC's. Het schot tussen Inkomens- en Werkdeel blijft overeind.	Er wordt gewerkt aan de vertaling naar een wetsvoorstel. De VNG en de Tweede Kamer hebben kritisch gereageerd op de hoofdlijnennotitie. Er blijven teveel schotten staan, waardoor bundeling onvoldoende wordt doorgevoerd. (Zie ook paragraaf 3.5).
Min SZW	Schuldhelpverlening	Decentralisatie schuldhelpverlening als specifieke uitkering naar het gemeentefonds (de Noordman-Den Uyl). SZW stelt de beschikbare middelen voor schuldhelpverlening in de periode 2007-2009 beschikbaar via een toevoeging aan de algemene uitkering van het gemeentefonds.	Er is geld overgeheveld naar het Gemeentefonds voor 2007, 2008 en 2009 voor resp. € 31,45 mln., 19,050 mln. en € 15,05 mln.
Min SZW	Werkleertrajecten	Bundelen (Bestuursakkoord geeft niet aan waarmée).	Nog geen voortgang. Het werkleertraject is reeds onderdeel van het flexibele re-integratiebudget werk-deel WWB. Onduidelijk is nog waarmee het verder gebundeld zou moeten worden.
Min SZW	WWB	Vastzetten WWB-I deel op MLT raming	Dit is gebeurd. Hierdoor wordt de financiële ruimte bij gemeenten vergroot.

Ministerie	Dossier	Omschrijving	Stand van zaken
Min V&W	Spoorse doorsnijdingen	Overheveling naar het gemeentefonds bezien.	Voor de huidige tranche middelen was het doel opname in gemeentefonds. Dit is niet gelukt, maar wel is de doorlooptijd en de verantwoordingslast van deze specifieke uitkering fors verminderd. Als dit jaar uit de evaluatie blijkt dat deze regeling succesvol is, wil V&W wellicht een tweede tranche middelen beschikbaar stellen. Doel moet zijn dat er een efficiënte en effectieve regeling tot stand komt, waarbij opname in het Gemeentefonds mogelijk is. (Zie ook paragraaf 3.6).
Min VROM	Lokale klimaattaken/ BANS	Bestuurlijk arrangement. Keuze specifieke uitkering of decentralisatie-uitkering	Overeenstemming dat het via het gemeentefonds gaat lopen. Onduidelijk is nog of het een integratie- of decentralisatie-uitkering wordt.
Min VROM	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Bestuurlijk, financieel en informatiearrangement	Het NSL is een optelsom van lokale maatregelen die Nederland neemt/gaat nemen om te voldoen aan de EU-luchtkwaliteitseisen. De decentrale overheden stellen plannen op en krijgen op basis van die plannen geld van VROM om die maatregelen te nemen. Hoe concreter het inzicht in de maatregelen (wie doet wat), des te meer aanleiding er is voor een decentralisatie-uitkering in plaats van een specifieke. Gesprekken met VROM en VNG lopen.
Min VWS	Drank- en horecawet	Beleid van VWS en BZK. Gemeenten krijgen een toezichthoudende taak. Pilots met ingang van 2008 via decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds.	Pilots in 15 gemeenten gaan van start in 2008 voor een totaalbedrag van € 2,2 mln., gefinancierd via de integratie-uitkering in het gemeentefonds.
Min VWS	SOA-bestrijding	Overheveling naar gemeentefonds.	Er is geen termijn van overheveling vastgesteld, maar de regeling loopt af in 2010. Voor die tijd moeten er afspraken zijn gemaakt over overheveling naar het gemeentefonds.
Min VWS	TBU Compensatie chronisch zieken en gehandicapten (Tegemoetkoming buitengewone Uitgaven)	De TBU wordt per 1 januari 2009 vervangen door een gemeentelijke compensatieregeling voor chronisch zieken en gehandicapten.	Ministerraad heeft gesproken over een regeling waar gemeenten geen rol meer in spelen. VNG is hiermee akkoord en de Tweede Kamer wordt hierover geïnformeerd.

Ministerie	Dossier	Omschrijving	Stand van zaken
Min VWS	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	Overdracht van taken uit de AWBZ naar gemeenten.	In het Bestuursakkoord is afgesproken dat de VNG en VWS overleg voeren over het SER-advies en over de toekomst van de AWBZ. Het kabinet komt eind juni 2008 met een reactie. (Zie ook paragraaf 3.3)
Min VWS	WMO/MEE-gelden	MEE-gelden en ondersteunende begeleiding. Vertrekpunt is om MEE-gelden over te hevelen naar de WMO.	In het Bestuursakkoord is afgesproken dat VNG en VWS na het SER-advies zullen spreken over de overheveling van de MEE-gelden. Het Kabinet komt eind juni 2008 met een reactie. (Zie ook paragraaf 3.3).
Min VWS	WMO-AWBZ	Rijk en gemeenten verkennen samen hoe de WMO inhoudelijk verder kan worden versterkt en hoe overlap, afwenteling en ineffektieve prikkels tussen WMO en AWBZ kunnen worden voorkomen.	Verkenning zal worden gevoerd op basis van het genoemde SER-advies. Er is een interdepartementale werkgroep in oprichting. (Zie ook paragraaf 3.3).
Min WWI	BDU-SIV	Bezien in kader tussenevaluatie Grote stedenbeleid.	Het huidige beleid loopt af in 2009. WWI denkt na over het vervolg. Het Kabinet heeft afgesproken dat ook de Taakgroep Gemeenten dit meeneemt. (Zie ook paragraaf 5.3). De inburgeringmiddelen maken deel uit van de vorming van het participatiebudget.
Min WWI	Inburgering		Zie participatiebudget SZW.
Min WWI	Vervolg GSB-ISV	Wordt meegenomen in de evaluatie Toekomst GSB.	Het huidige beleid loopt af in 2009. WWI denkt na over het vervolg. Het Kabinet heeft afgesproken dat ook de Taakgroep Gemeenten dit meeneemt. (Zie ook paragraaf 3.2).
Min WWI	Wijkaanpak	Totstandbrenging van 40 krachtwijken.	De relatie rijk-corporaties verloopt moeizaam: dit heeft zijn doorwerking op de relatie rijk-gemeenten. (Zie ook paragraaf 3.2).

Bijlage V: Verantwoording en werkwijze

De Taakgroep heeft haar opdracht zoveel mogelijk willen uitvoeren vanuit het perspectief van maatschappelijke urgentie van actuele vraagstukken. Dan is het vanzelfsprekend om gebruik te maken van de beschikbare kennis, onderzoek en expertise uit de dagelijkse praktijk.

Gesprekken in het land

Als eerste heeft de Taakgroep ter oriëntatie door het land heen verschillende gesprekken gevoerd. De Taakgroep sprak daartoe met bestuurders en ambtenaren van onder andere de gemeenten Ouder-Amstel, Zeist, Haarlemmermeer, Rozendaal, Culemborg, Berkelland en Den Haag over de specifieke vraagstukken van gemeenten.

Samen met de VNG organiseerde de Taakgroep vervolgens een drietal bijeenkomsten, in respectievelijk Den Haag, Eindhoven en Zwolle, waar de leden van de VNG aan de Taakgroep hun visie konden geven op decentralisatie, het terugdringen van bestuurlijke drukte en op het versterken van de bestuurskracht van gemeenten. Het ging daarbij om hun ervaringen als lokaal bestuurder in de dagelijkse praktijk van hun gemeente. In totaal kwamen ruim 100 VNG-leden en andere geïnteresseerden uit het hele land op deze sessies af.

Ook heeft de Taakgroep gesproken met lokale bestuurders, raadsleden en ambtenaren en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, instellingen en bedrijven, om zich goed te laten kennen over welke vraagstukken en oplossingen er op drie maatschappelijk urgente terreinen in de praktijk bij gemeenten zijn. Die gesprekken spitsten zich toe op de toekomst van de maatschappelijke ontwikkeling, de toekomst van de stedelijke ontwikkeling en op jeugd en veiligheid. In totaal heeft de taakgroep met ruim 50 betrokkenen uit de (lokale) praktijk over deze onderwerpen gesproken.

Tot slot organiseerde de Taakgroep een gesprek met een vijftiental betrokken bestuurders en enkele wetenschappers om de hoofdlijn van de rapportage te toetsen.

Actieve inbreng en onderzoek

Naast actief de dialoog te zoeken heeft de Taakgroep ook dankbaar gebruik gemaakt van de beschikbare kennis, onderzoek en expertise uit de dagelijkse praktijk, die hem van buitenaf werd aangedragen.

Zo sprak de Taakgroep met (vertegenwoordigers van) de G4 (samenwerkingsverband Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) en de G27 (samenwerkingsverband van 27 grote steden die betrokken zijn bij grotestedenbeleid). Mevrouw Jantine Kriens (Rotterdam) en mevrouw Leny Scholten (Nijmegen) zijn telefonisch geïnterviewd over de Wmo-AWBZ. Van het Platform Middelgrote Gemeenten (samenwerkingverband van 25 middelgrote gemeenten) kreeg de Taakgroep naast verschillende ideeën en oplossingen een rapport over de mogelijkheden van het model van zgn. 'gastheergemeenten'. Verdere rapporten die de Taakgroep kreeg, waren een tweetal onderzoeken in opdracht van de VNG naar mogelijkheden voor decentralisatie (rapport Cebeon) en naar goede voorbeelden van gemeentelijke samenwerking (rapport BMC) en een onderzoek in opdracht van het ministerie van BZK naar de decentralisaties van de afgelopen 15 jaar (rapport Universiteit van Tilburg).

Woord van dank

De Taakgroep dankt op deze plaats alle betrokken burgemeesters en wethouders, raadsleden en vertegenwoordigers van alle overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven voor hun actieve inbreng bij de gesprekken en onderzoeken. Ook dank aan de medewerkers van het Congresbureau van de VNG voor de organisatie van de verschillende bijeenkomsten door het land.

Speciale dank gaat uit naar de vele ambtenaren en medewerkers van alle betrokken departementen, gemeenten, VNG en andere organisaties voor hun geduldige uitzoek-, corrigeerwerk en ondersteuning. Bij het opstellen van dit rapport is daar dankbaar gebruik van gemaakt.

Deelnemers gesprek toekomst stedelijke ontwikkeling Taakgroep Gemeenten

Woensdag 2 april 2008, Stadhuis, Utrecht

Dhr. L. Vulpenhorst, dagvoorzitter

Dhr. H. Andersson, Taakgroep Gemeenten

Mw. A. Bertram, gemeente Den Haag

Dhr. R. Bleker, gemeente Enschede

Dhr. W. de Boer, Bouwfonds

Mw. Burgman, gemeente De Ronde Venen

Dhr. H. Cornelissen, Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken

Dhr. H. Engels, gemeente Purmerend

Dhr. P. van Haren, woningcorporatie Trudo Eindhoven

Dhr. O. Mendlik, ministerie van VROM/WWI

Dhr. P. Noordanus, ontwikkelingsbedrijf AM BV

Mw. S. van Raak, gemeente Utrecht

Dhr. H. Schartman, gemeente Almere

Mw. G. Zielstra, Woonzorg Nederland

Mw. G. Lautenbach, secretariaat Taakgroep Gemeenten

Mw. H. Smulders, ministerie van BZK

Dhr. L. Koning, ministerie van VROM/WWI

Deelnemers gesprek toekomst maatschappelijke ondersteuning & AWBZ

Woensdag 9 april 2008, Agis Zorgverzekeringsgebouw, Amersfoort

Dhr. W. Etty, dagvoorzitter

Dhr. W. Stolte, Taakgroep Gemeenten

Dhr. O. Dekker, Verzekeringscombinatie Univé-VGZ-IZA-Trias

Dhr. J. Gillissen, Centrum Klantervaring Zorg

Dhr. H. Ouwerkerk, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

mw. A. Saers, Per Saldo

Dhr. J. van der Kruis, Dichterbij

Dhr. W. van Minnen, CSO

mw. F. Hendriks, Humanitas Rotterdam

Mw. R. Stegehuis, Menzis

Dhr. J. Kauffeld, Actiz

Mw I. Smidt, MO Groep

Dhr. K. in 't Veld, GGZ Nederland

Dhr. E. Haan, gemeente Zoetermeer

Dhr. M. Hoppenbrouwers, Zorgverzekeraars Nederland

Dhr. M. Boereboom, ministerie van VWS

Dhr. F. Gardenbroek, ministerie van VWS

Mw. J. Regouw, VNG

Dhr. W. van Bijlert, ministerie van BZK

Mw. G. Lautenbach, secretariaat Taakgroep Gemeenten

Mw. K. Nagtzaam, secretariaat Taakgroep Gemeenten

Deelnemers gesprek toekomst jeugd en veiligheid

Woensdag 9 april 2008, Nederlands Jeugd Instituut, Utrecht

De heer N. van der Spek, dagvoorzitter

Mevrouw A. van Es, ministerie van BZK en secretaris Taakgroep Gemeenten

De heer K. Bakker, Nederlands Jeugd Instituut

Mevrouw I. Mulder, provincie Groningen

De heer J.N. Rozendaal, provincie Zuid-Holland

Mevrouw C. Gorrissen, Integraal Toezicht Jeugdzaken

De heer F. Beemer, Berenschot

De heer M. Kroezen, politie Twente

De heer A. van Dijk, gemeente Haarlemmermeer

Mevrouw G. Mittendorff, gemeente Eindhoven
De heer T. Custers, gemeente Venlo
Mevrouw M. van Doorn-Claassen, gemeente Rotterdam
Mevrouw L. Veringmeijer, gemeente Rotterdam
De heer F. Backhuijs, gemeente Oldenzaal
Mevrouw M. Suijker, gemeente Gouda
De heer M. Knaapen, gemeente Gouda
Mevrouw M. v.d. Luytgaarden, Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant
Mevrouw F. Grisnich, CMO Groep Groningen
De heer B. Rensen, GGD Utrecht
Mevrouw S. Korthuis, VNG
Mevrouw A. Schutte, VNG
De heer T. Platje, Bureau Jeugdzorg Drenthe
De heer M. van Gastel, ministerie voor Jeugd en Gezin
De heer E. Bezem, ministerie van Justitie
De heer M. de Haan, secretariaat Taakgroep Gemeenten
De heer R. van Leent, ministerie van BZK

Gesprek Klankbordbijeenkomst

Woensdag 21 mei 2008, Den Haag
De heer E. d'Hondt, Taakgroep Gemeenten (voorzitter)
De heer B. Schneiders, gemeente Haarlem
De heer M. Boogers, Universiteit van Tilburg
De heer W. Mateman, gemeente Rijswijk
De heer J. Fraanje, gemeente Boxtel
De heer H. Wesseling, gemeente Dordrecht
Mevrouw J. de Zwart-Bloch, gemeente Blaricum
Mevrouw L. Wagenaar-Kroon, gemeente Drechterland
De heer K. Janssen, gemeente Zeist

Mevrouw M. Stein, Vereniging van Griffiers
De heer R. Luchtenveld, gemeente Amersfoort
Mevrouw J. van Vugt, VNG
De heer A. van Gils, gemeente Rotterdam
De heer Y. Kortmann, gemeente Oisterwijk
De heer M. Noordegraaf, Universiteit van Utrecht
Mevrouw S. Korthuis, VNG

Colofon

Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten
Onder voorzitterschap van dhr. mr. E.M. d'Hondt

Uitgave

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.minbzk.nl

Productiebegeleiding en ontwerp

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Communicatie en Informatie/Grafische en Multimediale Diensten

Fotografie

Costyn van Dongen, Den Haag

Zetwerk

Formzet, Rijswijk

Druk

Koninklijke Broese en Peereboom, Breda

Oplage

2.500 exemplaren

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld.

Juni 2008

